﴿ الهامات وتغليطات ﴾

پسیقولوژی یعنی فن منافع الروحه دائر بعض ملاحظات

—0—

مبحث

۱

« خلقت بشریه ده تساوی و یا عدم تساوی »

منطقیونك « قامتی مستقیم در یسی چپلاق طرناقلری اکلی ایکی آیاغی اوزرنده یورر بالطبع کولر » دیه عرضیاتیله تعریف ایلدکلری مخلوق عجیبدن بر یسنی نره ده کورسه کز « انسان » دیرسکز . تعریف اغیارینی مانع افرادینی جامع اولدیغنه کوره

بوتعریف ایله معرف اولان ملیونلرجه انسانلرك شو معرفیتلرنده‌کی تساویلری عجبا خلقتلرنده‌کی تساویلرندنمی نشأت ایدر ؟ هر انسان دیکرینك عینیمیدر ؟ هیهات !

علم قیافت ار بابی انسانلرك اشکال خارجیه سنی تدقیقده جله‌دن ایلرو یه کتمشلردر . « ایکی انسان بولنه‌مزکه بریسی دیکرینك عینیله شبیهی اولسون » دیمشلردر . اما بوسوزی او یله نوع بشر اوزرینه آتدقلری لحاظهٔ واحده‌ایله دفعةً سویلیورمامشلردر . تدقیقات و تتبعاتی‌پك ایلرو یه کوتوره‌رك انسانلردن هر برینك باشی قولاغی‌قاشی کوزی آغزی بورنی الی‌ایاغی وسائره‌سی بولنوب بو اعضادن هر برینه مخصوص اولان اشکالری یله برابر اعضای

مذکوره‌نك عمومنك وضعیت طبیعیه‌لرینه نظراً اصحابنه « انسان » دینلدیکی حالده اعضای مذکوره‌دن بر انسانده کوریلان هر بری دیکر انسانده کوریلان هر بر ینه شکلاً شبیه اولمدقدن ماعدا وضعیةً دخی شبیه اولمدقلری کوریلوب آکلاشلدقدن صکره یکدیکر ینه عینیله مشابه ایکی آدم بولنه‌میه‌جغی حکم اولنمشدر .

علم قیافت اپیجه قدیم بر زماندن برو برچوق ارباب تدقیق اشغال اینمشدر . بزجه ابراهیم حقی حضرتلری بو علمده معروفلر . دن اولوب اورو پا ترقیات جدیده‌سی علوم قدیمه‌دن بر چوغنی صرف اوهامدن عبارت اولمق اوزره رد ایلدیکی حالده اس الاساسی تشریح کبی فیز یولوژی کبی علوم طبیعیه به

تعلق کوسترن علم قیافت رد اولنه مامش
وبرچوق مدققین بو عمله اشتغال ایلدکلری
کبی معاصر ینلدن « ژول دوغران پره »
علم مذکوره دائر بش یوز شوقدر بیوك
صحیفه لی مصور ومکمل برکتاب وجوده
کتیرمشدر . ایشته بوذات کندیسندن اول
علم قیافتده تفرد ایلمش اولان « لاواتر » نام
حکیمك تدقیقاتنی عیناً قبول وکندی
تدقیقاتیله توسیع ایدهرك دنیاده یکدیکرینك
شبیه تامی ایکی آدم بولنمق شو یله طورسون
ایکی بورون ویاخود ایکی ال بیله بولنمدیغنی
حکم ایله علم قیافتك « کیرومانسی » یعنی
فن احوال ایادی قسمنك مدخلنده دیمشدرکه:

« انسانلرك چهرهلرنده نه قدر فرق وار
ایسه اللرنده دخی اوقدر فرق واردر .

یکدیکر ینه تماماً بکزه یان چهره بولنمدیغی
کبی ایکی ال دخی بولنه مز که بری بر ینك
شبیه تامی اولسون . پارمقلرك اوزونلغنده
قیصه لغنده قالینلغنده اینجه لکنده مدور ویا
مربعلکنده مفاصلده ال اوستنده آووج
ایچنده کی چزکیلرده والحاصل « ال » دیه
برهجا ایله تسمیه ایدبویردیکمز اوعظیم وواسع
میدان تدقیقك هر جهتنده اوقدر تشابه
واردرکه ایادیٔ عمومیهٔ بشریه دن بریسنك
دیکر ینه مشابهت تامه سنی قطعیاً منع ایلر »

دها شوراجقده صانع ماهر مطلق
عزجلاله حضرتلرینك عظمت واجلالنه
انسان نصل حیران قالمزکه میلیونلرجه
میلیارلرجه ال تصنیع ایدرده هر برنده
بر یسنك دیکر ینه بکزه میه جکی درجه لرده

اوسته لق آثاری کوستر ؟

فکرمزی شوقدر جق برجولانلاندرمق اوزرینه مبحثمزك سرلوحه سنده سرد اولنان مسئله یه حل ایدیلوب بتمش دیه بیله جکمی یز ؟ انسانلرك اشبو عدم تشابه عمومیسنه نظراً خلقتلرنده دخی تساوی بولنمدیغنه قناعت ایلیه جکمی یز ؟

تمهیدات واقعه مز هنوز بو یله برقناعت حصوله کتوره جك قدر بسط وتوسیع ایدیلمامشدر . انسان یالکز شکل خارجیسی ایله می انساندر ؟ انسانی تشکیل ایدن شیلر الدن آیاقدن بورونلدن قولاقدنمی عبارتدر ؟ انسانك ذاتیاتیله تعریف ایدیلن « حیوان ناطق » دیلدیکی زمان بو ناطقیتدن ذهن درحال اشکال خارجیه دن اعضای داخلیه یه انتقال ایدر .

انسان اولادینه مخصوص اولان اللردن آیاقلردن هیچ بر یسی دیکرینه شبیه اولمدقلری حالده عجبا ینه انسان اولادینه مخصوص اولان دماغلردن جکرلردن قلبلردن بریسی دیکرینه مشابهمیدر ؟

تمهیدات سابقه مزه استناداً درحال بو سؤاله نفی ابله جواب و یره بیلورز ٠

ار باب تشریح اشبو اعضای داخلیه نك دخی عدم تشابهلر ینه تدقیقات تشریحیه لر یله قائل وقانع اولمشلردر ٠ جکرکبی قلب کبی عضولر اوزرنده اجرا ایدیلان تدقیقاتك قارئلرمزه ارائهٔ ماهیتی ایچون صدرلرایچنده محفوظ اولان بو عضولره انطاردقتلر ینی دعوت ایده مزایسه لکده دماغ اوزرینه انطاردقتلر ینی خارجاً جلب ایده بیلمك

ممکندر . دماغ بشر قفانك طاس کیکی ایچنده
مملو و محفوظ اولدیغندن شکل دماغ ذکر
اولنان طاس کیکنك شکلیله آز چوق
متشکلدر . ایمدی قفا طاسنك یوکاری کوچکلکی
سیوریلکی یووارلاقلغی جبهه زاویه سنك
آچیقلغی قپانقلغی اکسه نك وشقاقلرك چو-
قورلغی یومرولغی وسائر یلك درلو احوال قفا
طاسلرنده کی عدم مشابهتی کوسترديکی کبی یوکا
نظراً قفا داخلنده کی دماغك دخی یکدیکرینه
عدم مشابهتی استدلال اولنور .

مع مافیه یالکز اعضای خارجیه نك عدم
تشابهلریله خلقت بشرده کی عدم تساوی بی
همان حکم ابدیورمیه جکمز کبی یالکز اعضای
داخلیه نك عدم تشابهیله دخی بوفقدان
تساوی بی حکمده استعجال کوسترمیه جکز .

مسئله مزك بحق تشر بحی ایچون برآز دها
تمهیداته لزومی واردر ٠

بورایه قدر اشتغال ایلدیکمز اعضای
خارجیه وداخلیه بحثی ساده جه وصافیجه
برعلم قیافت مبحثی اولوب مسئله بی هنوز
فیزیولوژی یعنی علم منافع الاعضایه بیله
تطبیق ایتمدك ٠ «کوز» دیورز وعلم قیافت
نتایج تدقیقاتنه استناداً عموم نوع بشرك
کوزلرندن بر یسی دیکر ینه مشابه اولمدیغنی
دخی حکم ایدیورز ٠ یا عجبا کوز دید-
یکمز اعضا کندیسی ایچون معین اولان خدمتی
ایفاده اولسون یکدیکر ینه متشابهمیدرلر ؟
هر کوز بردرلومی کورر ؟

احتمال که بوراده قارئلرمز شو سؤالك
جوابنده تردد ایدرلر ٠ بادیٔ امرده حقلری ده

واردر • بز اشیا و اشباحی کندی کوزمزله
کوره‌رك آنلره بشقه‌لرینك کوزلریله باقه‌بیلك
احتمالندن قطعیاً بعید اولدیغمز ایچون اشیایی
هرکسك ده بزم کبیمی کوردکلرینی درحال
حکمده تردد مز معذوردر • فقط تدقیقات فنیه
وفنونك صنایعه جهات تطبیقیه سی بو مسئله
یی دخی نظرمزده حل ایتمشدر • همزك
بداهةً کوروب آکلایه بیله جکمز برصورت
وضوحه قویمشدر • فیزیولوژی اثبات
ایتمشدرکه کوزلرك بعضیسی یقینی ایی کو-
روب اوزاغی کورمز • بوکا « میوپ »
اسمی و برلمش ودیکر بعضیلری اوزاغی ایی
کوروب یقینی ایی کورمز • بوکا دخی
« پره‌زبیت » اسمی و برلمشدر • حال بوکه
برمیوپ قاچ خطوه‌دن عبارت اولان

اوزاغی ابی کورمزده قاچ خطوه دن عبارت
اوزاغی ابی کورمز ؟ کذلك بر پرهز بیت
کندیسنه نه قدر یقین اولان شیئی ابی کورر
ده نه مقدار یقین اولانی ابی کورمز ؟ یعنی
بر یسی ابی کورمك ایچون اشباحی کندیسنه
نه قدر یاقلاشدرمغه ودیکری نه قدر اوزاقلا-
تدرمغه مجبور اولور ؟ تعبیر فنیسنجه یعنی
اشعهٔ نظر یه خطوطك تشکیل ایلدکلری
زوایای حاده نك نه قدر آچیلوب و یا نه قدر
قپانمسی لازم کلورکه برمیوپ و یاخود بر
پرهز بیت اوزاغی ویاخود یقینی ابی کوره.
بیلسون ؟ بومشکلی فنك وصنعتك نه قدر
کوزل وضوح ایله حل ایتدیکنی آکلامق
ایچون کوزلکجیلك صنعتنه دقت ایدرز ۰
کوزك میوپلغنه پرهز بیتلکنه کوره ایکی

نوع کوزلك یاپلدیغی کبی هرقسمك کندی درجات منقسمه سنه کوره نومرولری تفریق اولندیغنی نظر عبرته آلورز . ایکیسی ده میوپ اولان آدملردن بر یسنه اون بش نومرولی کوزلك یارادیغی حالده دیکر بنك طقوز نومرو یه محتاج اولدیغنی دوشونوب ایشته قوای رؤیتك بو اختلافی اوزرینه قطعیاً حکم ایدرزکه انسانلرك کوزلری بر بر ینه مشابه اولمدقلری کبی کوزلرك کورشلری دخی قطعاً متشابه دکلدر .

امادیلهجك که مثلا یالکزاون نومرولی کوزلکه محتاج برچوق آدم بولنور وایشته بونلرك کورشلری متشابهدر . مقابلةً دیرزکه نومرولر برامر اعتباریدر . برنومرودن دیکر نومرو یه قدرآره ده برچوق مراتب دها

واردرکه نومرولرك اجزای منقسمه سی کسورا .
تی اولدقلری حالـده کوزلکجیلك صنعتی
بونلری نظر اهمیتدن اسـقاط ایدر . فلان
نومرولی کـوزلکك فلانجه کـوزه ممکن
مرتبه یارادیغی حکمیله عمل اولنور .

بوراده کوز مسئله سنی برمثال اوله رق
ایراد ایتدك . سـائر هر اعضانك قدرتلری
دخی بویله در . معده ده قوهٔ هاضمه قلبده
قوهٔ جولانیه دماغده قوهٔ حافظه حاصلی
هراعضاده هرقوت بویله غیر متشابهدرلر .
آنجق بومشابهتسزلك اوزرینه دخی خلقت
بشریه ده کی عدم تساوی بی حکم ایدیور .
میه رك پیسـیقولوژی یعنی فن منافع الروحه
دخی برآزجـق اولسـون تطبیق مسـئله
ایتملی بز .

طبایع بشریه‌نك مطرد اولمیوب مختلف اولمسی هر زمان ارباب تدقیق اشغال ایلمشدر • انسان کور یلورکه بر جانانك سوداسیله دنیا و مافیهایه کوز یومدیغی حالده انسان کور یلورکه حس سودادن بالکلیه عاری اولهرق عالم امکانده‌کی حسن وجمالی شخص واحده جمع ایده‌جك اولسه‌لر حریفك بوز کبی طوکش اولان قلبنی یوموشاده‌مز •

انسان کور یلورکه برقیاسك مقدماتندن نتیجه‌یی درحال استنتاج ایدر یعنی « لب » دیمه‌دن لبلبی‌یی اکلار • انسان کور یلورکه برمعادلهٔ ریاضیه‌یی کافهٔ براهین هندسیه ایله نظرنده حل واثبات ایدرلرده ینه بون بون انسانك یوز ینه باقوب اعتراف بلاهت

ایلر . بو آدمه « لب » دیمه دن لبلبی‌یی آکلاتمق شو یله طورسون لبلبی‌ی بورنه صوقسه‌لر بیله بیخبر قالور .

اوته طرفده بر حکیم بر ادیب کو. ریلورکه سانجاتندن کاغد اوزرینه قویه. یلدیکی مقداری انظار قیمت سنجانه عرض ایلدکده علوفکرینه جله‌ی حیران ایدر . هرکس « نه بیوك آدم ایمش ! » دیر . احتمالکه اوآدم جسماً اك چلمز اك کوچك بر معیدهٔ ثانیدر . فقط نه‌دن انسانلردن بر یسی یه بنی نوعی نزدنده « بیوك‌در » دیه تمییز ایدیلوب‌ده نه‌دن بو اعترافده بولنانلر اعترافلر یله کندیلرینی او بیوك آدمدن کوچك اولق اوزره تعیین ایدییورلر ؟

انسان کوریلورکه بر بلوك دشمن اوزرینه

یالین قیلیجج صـالدیروب جمله‌سنی تار ومار
ایدر • انسانلر کوریلورکه کندیلری بربلوك
اولدقلری حالـده جرأتلی برآدمك قیلیجنه
اکسه‌سنی اوزاتمق ذلی ایله عارفرارآره‌سنده
مخیر قالـورلر • اوبرتك آدمـده‌کی خصلت
نه‌درکه کندیسنی بر بلـوك آدمه فائق وبر
بلوك آدمده‌کی حال نه‌درکه کندیلرینی برتك
آدمدن دها ناقص اولق اوزره حکم ایتدیر-
یور • بوبیوکلك مطلقاروحده بوکوچکلك
ینه مطلقا روحده اوله‌جغنه کوره انسانلر
اشکال خارجیه وداخلیه‌ده متخالف واحوال
فیزیو لوژیقیه‌ده متباین اولـدقلری کبی
احـوال پسیقو لوژیقیه‌ده دخی متفـاوت
اولدقلری حکم اولنور • بو حکمی حکمت
دینیـه دخی تأیید ایلر • بزم السنده ندای

ربانی یه مقابل « بلی » جوابنی ویروب ویره.
مامك دخی اختلاف قابلیات روحیه دن
نشأت ایتمزمی ؟

ایشته تمهید اتمزك شو نتیجه سنده انسانلرك
خلقتده عدم تساویسی اوبله مستعجلاً وعلی العمیا
دکل اینجه برتدقیق وتفحص نتیجه سنده
نظر قبولمزده تحقق ایلدی .

یا عجبا انسانلردن فرد واحدهرزمانده
کوره کندی کندیسنه مشابهمیدر ؟ مسئله نك
بوجهتنی حل ایچون مبحث آتیزی کشاد
ایدهلم .

مبحث

٢

« انسانك کندینك کندینه عدم مشابهتی »

انسانك رحم مادرده نطفه ومضغه وعلقه

حالارینه کیرمسنه یعنی یمورطه ایچنده کی پلیج هرکون برحاله نصل تحول ایدر ایسه جنینك دخی تام الاعضا بر نوزاد حالنه کیرمسی هرکون بر بشقه صورت آلهرق تکمل ایلمسنه نظراً انسانك کندیسی دخی کندیسنه بکزه مامك تجلیسی دها رحم مادرده ایکن انسانی استقبال ایلدیکی آکلاشیلور ۰

مداخل ومخارج ظاهره ومعروفه سندن وقوعبولان ادخالات و افرازاتدن ماعدا انسانك خارجاً صورت بداهتده کوریلوب تقدیر اولنمیه جق بر طاقم واردات و استهلاکاتی دها واردرکه انلر نظر تدقیقه آلنورده تقدیر ایدیلور ایسه انسانك بر دقیقه سی بر دقیقه سنه او یمدیغی و بناءً علیه

هر دقیقه یه کوره انسان کندی کندیسنك دخی مشابهی اولدیغی حقیقةً محیر عقول اوله‌جق بر وضوح ایله توضیح ایدر . ایشته بو واردات و استهلاکات مسئلهٔ عجیبه‌سنی براز شرح ایده‌لم‌ده کورلسون :

تبول و تغوط‌دن بدأ ایله ترله‌مك و توکورمك درجه‌سنه وارنجه یه قدر انسانك کافهٔ افرازاتی هر کونکی مأکولات و و مشروباتیله مقایسه ایدیله‌جك اولسه اغزدن وقوعبولان ادخالاتك مقداری زائد و منافذ معلومه‌سندن وقوعه کلان افرازاتك مجموعی ناقص اولدیغی تحقق ایدر . بو زائد ایله ناقصك فضلی نره یه کیدر؟

واقعا بو سؤالك ایلك جوابی پك ساده‌در . دینلورکه طفل نوزاد صولودقجه

بیومك نوعندن اولهرق هر کون بیویه
بیوبه وجودینك قطعه و جسامت طبیعیه.
سنی ولدبرکه ایشته اغزدن وقوعبولان
ادحالاتی مخارج معلومه سندن وقوعه کلان
اخراجاتی اره سنده کی فضل دخی شو وجهله
تشکیل وجوده خدمت ایدر ۰ .

شمدیکی حالده بوجوابی تمامیله قبول
ایدرز ۰ زیرا مسئلهنك بوجهتی دخی انسا.
نك هرآنه کوره کندیسی دخی کندیسنه
بکزه مدیکی حقنده کی دعوایی اثباته خدمت
ایلر ۰ اویله یا ! بر طفل نوزاد ایکیوز در.
هملك بر وجود اولهرق رحم مادردن
چیقوبده قرق کون ظرفنده بر بچق ایه لك
بر وجود اولیور ایسه او بر بچق اوقه لق
وجود اولمکی یارم اوقه لق وجودك عینی

اولمديغى بداهت صورتيله تحقق ايليور ٠
فرق كوندەوقوعه كلان درتيوز درهم
فرق ايام اوزرينه تقسيم ايدلسه كوندەاون
درهم وساعت اوزرينه تقسيم ايدلسه
ساعتده $\frac{١٠}{٢٤}$ درهم بر فرق اولديغى
كور يلورکه بوندن دخى بوكونكى چوجق
دونكينك عينى اولديغى كبى بو ساعتكى
چوجق دخى بر ساعت اولكى اولديغى
آكلاشيلور ٠ ايستيلور ايسه حسابمز
دقيقەلره وثانيەلره قدر بوروتيلەرك برثانيه
اولكى چوجغك برثانيه صكرەكى چوجق
اولديغى دخى تسليم ايديلور ٠

انجق انسانك ادخالات و اخراجاتى
ارەسندەكى فضل يالكز وجودك اكمال قطعه
وجسامتى قدرده دكلدر ٠ برچوجغك اون

سنه ظرفنده وقوعبولان ادخالات و اخراجاتی اره‌سنده‌کی فضل حساب ایدلسه وجودینك ایلك حالی ایله صوك حالی اره‌سنده‌کی فرقدن دها بك جوق زیاده اولدیغی کوریلور . باخصوص چوجق بیو یه بیو یه وجودینی بردرجه یه وار. دیرکه آندن صکره دها زیاده ترقی وقوعی شو یله طورسون وجود بروقوف حالنده یله قاله‌میه‌رق تدنی یه دخی بوز طوتار . حالبوکه بوزمان دخی ادخالات اخراجاتدن غالبدر . مع هذا بزهنوز طفولیت زمانده کی حالی کوز اوکنه الهلم . فضل ادخالات واخراجات ایله فرق وجود اره‌سنده‌کی ایکنجی فضلی براقیه‌لم . شوایکی فرق اره‌سنده‌کی ایکنجی فضلی دخی تحری ایدر

ایسه‌ك یوقاروده بیان ایتمش اولدیغمز وجهله واردات و استهلاکات مسئلهٔ عجیبه سنی اصل اوزمان شرح ایتمش اولورز .

ارباب فن انسانی عادتا برصوبه یه تشبیه ایتمشلردر . حرارت غریزیه اوصوبه‌نك آتشی اولوب مأکولات بومید انك محروقاتیدر . هم ده سائر صوبه‌لرکبی وجود بشر صوبه‌سی دخی درونینه دخول وخروج هوا ایله یاشامقده دوام ایدرکه اوجریان هوا منقطع اولسه صوبه‌نك آتشی بوغولوب وقاروب نهایت سونر .

بوکیفیت عجیبه‌یی براز ایضاح ایده‌لم : شریان طمارلرمز ایچنده‌کی قان وجودمزك هرطرفنی جولان ایده‌رك وجودمزده تجدید وادامهٔ حیات ایچون طراوتلندیرمك وظیفه‌

سنی ابقـا ایلدکدن صکره ر نکی قراروب تصفیه یه محتـاج اولـور . قانمزه لاینقطع قاریشه‌رق بوکرکلرده بوله‌تحول ایدن‌صولر تطهیر دم خـدمتنه یاردیم ایدرلر ایسـه‌ده اصل دمك تطهری عر ق دنیلان سیاه قان طمارلر ندن قلبه واو رادن جکرلره‌واصل اولدیغی زمان جکرلرده هوا ایله وقوعـه کلان تماسده میسر اولور . (*) ایمدی کرك تبول حالنـده قاندن افراز اولنـان مـواد مستعمله وکرك جکرلرده تمـاس هـوا ایله

(*) معـارفمندان ضابطان عسکر یمزدن صادق بکك غزته‌مزه درج ایتدیره‌رك آیریجه‌کتاب صو رتنده دخی باصدیرمش اولان « الکیمیا فی‌تحلیل‌الهوا والماء » نام اثرنده هوانك جکرلرده وقوعه کتوردیکی شو تحولات‌عجیبه‌یه دائر پك کوزل ایضاحات مثبتـه واردر .

وقوعه کلان تصفویه وتطهرده قان پریاندن
اکسیلورکه بونی تصـر فات حیـوانیه‌نك
استهلاکاتی عد ایدرز ۰ بوحسابی دهازیاده
بیو تمك ایستر ایسه‌ك جلدمزدن ومسامات
جلدمزدن ذرات غیر محسوسه آسا ظهور
ایده‌رك بزی چاشیر دکشدر مکه‌واستحمـام
ایتمکه مجبـور ایلیـان افراز اتی‌ده داخل
حساب ایلرز ۰ یا بواستهلاکاته قارشوتصر.
فات حیوانیه‌نك واردانی بو لقده صعوبت
چکرمی‌یز؟ اکل وشربدن مقصـد تغـذی
اولوب بو تغذی ایسه اطعمه‌دن بعدالهضم
خلاصه ایدیلان کیلوسك یعنی بیاض قانك
عموم جولان دمه انضمامندن عبارتدر ۰ او
حالـده دیمك او لیـور که متصرف اعظم
حضرتلری تصرفات حیوانیه بو درجه‌سنی

موازن کتورمك ایچون استهلاکات نسبتنده واردات دخی تعیین ایده‌رك شاید برخسته لك حسبیله وجود بو توازنی غائب ایده‌جك او لسه کندی کندیسنی یاقه‌رق ویاخود (تعبیره مساعده پوریلورسه) کندی کندی یسنی اکل ایده‌رك وجوده ضعف کلور وبو نقصانی اتمام ایچون اعادهٔ عافیت ز مانده انسانك اشتهاسی نسبت اصلیه‌سندن زیاده آرتار .

شمدی ملاحظه ایده‌لم که بر چوجغك وجودینه هر کون برمقدار وجود انضمام ایلدیکی جهتله بوکونکی وجودك دونکی وجوده بکزه‌مدیکنی حکم ایلدیکمز حالده برده دونکی وجوددن بوکون برمقدار ضایع اولمسی وانی تصرفات حیوانیه‌سنك

مقدار دیکرله جبروا کمال ایلمی نظردقته
الندقده برزمانکی وجودك دیکر زمانکی
وجوده عدم مشابهتی بر قاعده یو مزمی ؟
اشبو تصرفات حیوانیه مسئلهٔ عجیبه سنی
تدقیقده ایلروبه کیدن حکما درلرکه تعیین
مقدارینه لزوم اولمیان برزمان صکره انسانك
وجودی اوقدر تبدل ایلرکه اولکی وجودندن
هیچ برشی قالمیه رق وجود عادتا تمامیله
یکیلشمش کبی برتحول کو سترر ٠

بوندن اولکی مبحثده عموم انسانلرك
یکدیکر ینه عدم مشابهتنی تدقیقه علم قیافت
نقطهٔ نظرندن بدأ ایلمش او لدیغمز حالده بو
مبحثده یالکز برتك آدمك کندیسنه
دخی عدم مشابهتنی تدقیقه فیزیو لوژی
نقطهٔ نظرندن بدأ ایتمش اولمقلغمز مسئله مزی

علم قیافته دخی تطبیقدن بزی منه منع ایتز ٠
حتی بو تطبیق اوقدر تفصیلاته دخی لزوم
واحتیاج کوستر مز ٠

هرزمان هرکس طرفندن دقت اولنوب
اکلاشیلش بولندیغی کبی اولادینك هرچاغنه
کوره فوتو غرافیا ایله رسمنی الدیرانلرجه
دها قطعی برهان ایله تحقق ایتمشدرکه چو
جقلر بیودیکجه حالدن حاله تحول قیافتدن
قیافته تبدل ایدرلر ٠ حتی اوزون برمدتدن
صکره انسان اوقدر دکشورکه ایکی تصویری
یان یکا کتورلسه بریسی دیکرینه اصلا
بکزه مز ٠ عدم مشابهت بوقدر بدیهی اولدیغی
حالده بو ایکی تصویرك صاحبنه « بو
آدم شو ایکی زمانده یکدیکرینك مشابهیدر »
دیه نصل حکم و برایله بیلور ؟ نه یوزاولکی

یوزدر نه صورت اولسی صورت ! ایشته برزمان صکره انسان بالکلیه تبدل ایده رك اولکی وجودندن هیچ رشی قالمدیغنی حکم ایدنلرك حکمنه کی اصابتی بو مشاهده ایله دخی قوت بولور ٠

هله پسیقولوژی نقطهٔ نظرندن باقیلور ایسه انسانك کندیسنك کندیسنه عدم مشابهتی اوقدر عجیب وغریب برصورتده تحقق ایلرکه دوشوندکچه آدمه وله وحیرت کلور ٠ برزمانکی عقلنی برزمان صکره کندیسی بکنمیان آدم آزمیدر؟ بونده قلت آرامق شویله طورسون بالعکس « آه او زمان شمدیکی عقلم اولسه ایدی ! ٠ ٠ » دیه حیفلانمامش اولان هیچ برکیمسه بولنمدیغی دعوی ایدیله بیلور ٠ ایکی زمانك عقلی بر

اولمدیغنی انسان کندی کندیسنه اعتراف ایلر ایسه آرتق ایکی عقل صاحبنك براولمدیغنی یعنی اوایکی زمانده انسانك کندیسی کندی. یسنه بکزه مدیکنی انکاره مجالمی قالور؟

حالبوکه پسیقولوژی نقطهٔ نظرندن بر آدمك کندی کندینه بکزه مدیکنی کورمك ایچون بو یله ایکی زمانك عقلنی موازنه ومقایسه ضمننده اوزون اوزادی یه زمان یکمسنی بکله مکه دخی محتاج دکلز • شمدی یانکزده بولنوب سزکله کوزل کوزل صحبت ایدن برآدم ایله بر بحث آچیکز • افکارینك خلافنی التزام ایدیکز • کیتدکجه ضدینه کیدکز • یواش یواش آنی استخفاف واستهزا. یه باشلایکز • اودخی قزمغه باشلاسون • نهایت کندیسنه تهورتام کلوب ده غضبندن

کوزلری دونه‌رك سوکوب صایمغه وحتی مضار به‌یه قدر وارمغه قالقشدیغی زمانکی حالنی اولکی حالی ایله مقایسه ایلیکز . هانیا اولکی آدم ؟

تهور دینلان مرض روحانی بیچاره‌نك عقلنی تربیه‌سنی هپسنی کلیاً دکشدرمش اولدقدن بشقه احوال فیزیولوژیقیه و فیزیونیومیقیه سنه دخی تأثیر ایده‌رك ضربات قلبی صیقلاشمش جولان دمنه سرعت کلمش و بناءً علیه تنفسی آرتمش حرارت غریزیه‌سی صوك درجه یه وارمش اولدیغی کبی اعصابی منقبض اوله‌رق صفحهٔ رویی تشکیل ایلیان خطوط دخی مختل اولمش توکلری دیکلمش رنکی دکشمش کوزلری یرندن فرلامش برون قالاقلری آچلمش دیشلری

صفیشوب چکه‌لری کایدلنمش اولمغله شکل وقیافتی دخی برآن اولکی حالندن بالکلیه بام بشقه برشی اولمشدر . ایکی حالنده او آدمك فوتوغرافیا ایله رسمی النسه بریسی دیکرینه اصلا بکزه‌مدیکی کوریلور . اشبو تهور حالنده اوادمك قیافتنه احوال عضویه. سنه کلی خلل وتبدل عارض اولدیغی کبی احوال روحیه سنه دخی خلل طاری اوله‌رق اولکی حلمی شدته نزاکتی درشتی به منقلب اولمش وحتی ذهننده حق باطلدن فرق ایده. جك قوهٔ تمییزیه دخی قالمیه‌رق فلاطونك تهوره « برجنت موقته در » دیدیکی وجهله اوشخص عاقل موقتاً دلی اولمشدر .

بردقیقه اولکی انسانك بردقیقه صکره.

کی انسانه بکزه مدبکی حقنده ایراد ایده بیله.
جکمز مثـال یالکز بو تهوردن ده عبـارت
قاله مز . حزن وسودا وحرص کبی نه قدر
امراض نفسانیه وروحانیه وار ایسه جمله.
سنك انسانه وقت وقت ورودی انسـانی
حالدن حاله تحویل ایدر . حکایه سی مشهور
اولـدیغی اوزره بر دقیقه اول محبی اولان
حکیم ایله بحث ایدن فیلسوف دنیاده اولاد
وعیالدن بیوك سعادت اوله میه جغنی دعوی
ایدر ایکن کویا اوغلی وفات ایلدیکنه دائر
جعلی اوله رق کندیسنه تبلیغ اولنان برخبر
اوزرینه فریاد وفغانه باشلایه رق دنیـاده
اولاد وعیالك دخی برمدار فلاکت اولدیغنه
قنـاعت ایتمسی کبی امراض نفسـانیه دن
هر بری انسانك مسلك حکمتنی ولوکه موقتاً

اولسون تغییره قدر حکم و تأثیر کوسترر ٠
حقیقت حال بولدن عبارت ایکن انسانك
هرزمان ایچون کندی کندیسنه مشابهتی
ادعا اولنه بیلورمی ؟

هپسندن قطع نظر ایده لم ٠ انسانك یالکز
قوهٔ مفکره وخیالیه سنی الهآ لالم ٠ ذهننه
بر آنده بیك شی تواردایدر ٠ بر دقیقه اول
انسانمز مثلا ذهننده بر سودا اغورنده فدای
جان وجهان ایتمك صورتی موجود اولدیغی
حالده بر انسان ایکن بر دقیقه صکره دیکر
بر یسنك مالنه کوز دیکمش اولمق صورتیله
بر انسان اولورسه شو ایکی انسان یکدیکرینه
مشابه عد اولنورمی؟ نصل عد اولنه بیلورکه
اولکی انسانده بر فداکارلق وار ایکن ایکنجی
انسانده بوقدر ٠ کذلك اولکی انسانده بر

حرص وطمع بوق ایکن ایکنجی انسانده واردر . ایشته شو فرق پسیقو اوزبق ایکی آدمك بشقه بشقه اولدقلرینی حکمه مدار اوله بیلور .

مبحث

٣

« الهامات وتغلیطات »

اثرمزك سر نامهٔ عمومیسی « الهامات وتغلیطات » ایکن بورایه قدر سبق ایدن ایکی مبحثك بر یسنده عموم انسانلرك یکدیکرینه بکزه مدکارینی ودیکرنده دخی انسانك کندی کندیسنه بیله مشابه عد اولنه میه جغنی سرد ایله هنوز الهاماته وتغلیطاته دائر برشی سو یلدك . سبب ایسه مهبط الهامات نوع بشر اولدیغی کبی مرکز تغلیطات ینه

نوع بشر اولديغندن اولا او زمينی نظرگاه
تدقيقمزده کوزلجه بر تعيين وتحديد ايتمك
قضيه سيدر ٠

عقل وحکمتك مقتضاسی محاسندن عبارت
اولوب معايبی عقل وحکمتك رد ايده جکی
دعواسنی بتون جهان تصديق ايدر ٠
انسانلر ميانده الك زياده فنالقله شهرت بولمش
اولان آدملره سؤال ايدلسه هيچ بر يسی
بولنه مزکه محاسنی ردومعايبی ترجيح ايلسون ٠
برکاذبه « سن کاذبسك » برخرسزه « سن
سارقك » برچاپقينه « سن چاپقينسك » ديه
صفت صحيحه ولايقه سی يوزينه اورمايه جق
اولسه بونلرك هيچ بر يسی او صفت
صحيحه ولايقه سنی اعتراف ايتمدکدن
بشقه انکار ده اول قدر ايلرو يه وارركه

کندی صفتنی کندیسنه حکمده براز دها
اصرار ایدیله جك اولسه مجادله یه قدر کوزه
الدیرر . بونك حکمتی نه در ؟ هیچ شبهه
یوقدرکه محاسن انسانلر ایچون برمقتضای
الهام اولوب معایب ایسه تغلیطات نفسا .
نه‌نك انسانه قبول ایتدیردیکی شیلر اولمغله
فنا آدملرك صفت صحیحه‌لری یوزلرینه
اورلدقده اصل واصح اولان الهاماته
قارشو دوچار غلط اولدقلرینی اکلایه‌رق
کندی کندیلرندن اوتانملری وفقط بوندامت
وحیالرینك درجه‌سنی تحملارندن زیاده
آرتدیرمامق ایچون ارتکاب ایلدکلری معایبی
بشقه‌لرینه اکلاتمق ایستماملری حکمتندن
طولایی اوانکارده اصرار کوستریورلر .

نوع بشرك شرف انسانیتنه موافق

اولان شی محاسن اولدیغی وتعبیر دیگر ایله
جناب حقك نوع بشردن خیر و حسنات
ایستدیکی و حکم اصلی بو اولوب آنك
غیریسی ایسه او اصل اوزرینه عارض
ایدوکی اوقدر محققدرکه بونی هرکس نظرنده
و هردرلو نقطهٔ نظردن اثبات ایتمك بك
قولایدر • یالکز شونی دوشونمك کافیدرکه اکر
انسانیت ارتکاب معایبه استعدادندن عبارت
اولسه ایدی انسان مثلا دائما حدت وغضب
حالنده بولنه رق علی الدوام قلب فیرمق
ایله توغل ایتملی ایدی • حالبوکه انسانك
حال اصلی و دائمیسی حلم وشفقت اولوب
اظلم ناسدن اولدرك بیله زمانلرندن کچوغی
حلم وشفقت ایله کچر • کذلك مثلا انسان
علی الدوام کذب و فحش و سرقت کبی

معایبده بولنه‌رق محاسنه اصلا تقرب ایتمامسی
لازم کلور ایدی . حالبوکه الك کاذب الك
فاحش الك سارق آدملرك اغلب زمانی بو
صفتلری مقتضاسنه مغایر اوله‌رق بالنسبه
صلاح حالده کچر . هله خیر وحسنات
خالق انسان اولان جناب مولانك آرزوسی
اولدیغی دوشونیلوبده شر و معایب
تغلیطات نفسانیه قوماندانی اولان شیطانك
التزامکرده‌سی بولندیغی نظر موازنه‌یه
النووده اصل واقوی اولان جناب مولا
و حادث و ادنی اولان شیطان اولدیغی
درپیش ایدیلور ایسه بلاشبهه ولااعتراض
تحقق ایلرکه شان اصلیٔ انسانیت مهبط
الهام اولمقدن عبارت بولندیغی حالده بنه
او انسانك مرکز تغلیطات نفسانیه اولمسی

اصل شانه نسبةً ایکنجی درجه ده قالان برحال عارضیسیدر ٠

انسان الهامات و تغلیطاتك اوقدر عجیب وغریب برمیدان مبارزه‌سی اولیور. که بومبارزه‌نك بعض کره خارجده کوریلان آثاری حقیقةً عقلایی حیرتده براقیور ٠ مثلا برعاجز برمسکین کلوب بر قوی‌یه بر مقتدره اولامحزون برچهره ثانیاکوز یاشلری ایله حال عجز بنی اکلاتهرق نهایت برلسان استرحام ایله افهام مرام ایدییور ٠ شمدی بوزواللی‌یه‌ایدیله‌جك معامله‌نه‌در ؟ مرامنی حاصل ایتمکه الدن کلدیکی قدر چالشمق دکلمی ؟ اما الدن هیچ بر شی کلمه‌یه‌جك ایمش ٠ باری عاجزدن عذر دیلرجه‌سنه عدم اقتدار ینی بیان ایتمك مقتضای مروت

بشر یه دکلیدر ؟ هیچ بر انسان بولنمزکه بونی انکار ایلسون ۰ اصل واساس احوال بوندن عبارت بولندیغی حالده یااومسکینك عرض حال و استرحام عنایت ایلدیکی آدم باروت کبی پارلایه‌رق « بقیل شورادن خنزیر ادبسز حریف ! » کبی شتوم دلا زاری ایله بیچاره‌یی دها زیاده اغلاتمه‌رق دفع ایدر ایسه ؟ ..... « جانم او یله شیمی اولور ؟ » دیدیکز ها ؟ بو یله شی اولور ۰ برکت و یرسون‌که انسانك احوال اصلیه و اساسیه‌سی بوندن عبارت اولدیغی جهتله بو یله شیلرك وقوعی دائمی دکلدر ۰ اوت بو یله شی اولور ۰ هم‌ده بیلورمیسکز نه‌دن اولور ؟ او حقارت دلازارانه‌یی ایدن آدم اوجاق هرکیمه ایسه

بك فنا بر صورتده حدتلنمش غضبلنمش
اولور واو عاجز بيچاره دخى بو حدت
وغضب اوزرينه كلمش بولنورده بو يله
انسانيت ايچون وقوعنه احتمال بيله و بر.
يله ميه جك اولان برحال وقوعه كلور. او
حال غضبده ايكن انسان دنيلان ميدان مبار.
زده تغليطات نفسانيه نك حكمى غالب
اولديغندن خارجده دخى اثر يني بو صورتله
كوسترمشدر . براز صكره دلازار حريفه
اعتدال كلنجه يعنى مبارزه ده يه الهامات
غلبه ايدنجه اولكى حركتندن كندينى دخى
محجوب وپشيمان اولور والهامك كوسترد .
جكى مجبور يته كوره احتمال كه اوعاجزدن
عذر ديله مكه قدر بيله وارر .

احوال انسانيه يه دقت بيورلسون .

نه قدر معایب وار ایسه آنلری ارتکاب
ایدنلرك هیچ بریسی حال اصلیٔ انسانیتدن دنده
ایکن ارتکاب ایتمزلر . بر کاذب دها ابتدای
کلامنده وهلهٔ یالان سویلمز . بر بحثك
جریانی او آدمی حال اصلیٔ راستکو یسندن
چیقارده اوزمان یالان سویلر . کاذب
بو یله اولدیغی کبی قاتل دخی بو یله در . انسان
مکر چیلدیرمش اولمیدرکه ایلك حرکتی
اولق اوزره بر آدمی اولدورسون . مطلقا
بر غضب او آدمی حال اصلیٔ انسانیسندن
چیقارده فعل قتلی او یله ارتکاب ایدر .
چیلدیردیغی ایچون بو حرکت ابتدائیه ده
بولنه جق اولسه چاغنلغك دخی انسان ایچون
حال اصلی و طبیعی اولدیغی درکاردر .

قلوب بشر ایچنده کی حسلر براز دها

اراشدیر یله جق اولورسه بو دعوا مزی تأیید
ایلیه جك دها پك چوق هم ده پك عجیب
شیلر کوریلور ۰ اکر انسانلغك ماهیت
اصلیه سی شر ومعایب اولسه ایدی بر مجرم
بر جنایتی اجرا ایلدیکی زمان قلوب بشرك
انی تصویب وتحسین ایتمسی لازم کلور
ایدی ۰ ۰ حالبوکه فعل قتلی ارتکاب ایدن
مجرمه قارشو قلوب بشرده اوقدر بیوك بر
نفرت حاصل اولورکه بو نفرت دخی انسانی
حال اصلیسندن چیقارمش اوله رق اوآنده
قاتل خلقك النه کچسه آنی خلق پارچه لیوب
جزای سزاسنی ویرر ۰ پك اعلا ! یاقلوب
بشرده بو نفرت دوام ایدر قالورمی ؟ خیر!
اکر دوام ایتسه قالسه ایدی بوندن دعوا.
مزك خلافنده بر استدلال ممکن اولور

یعنی انسانك ماهیت اصلیه‌سی شر اوزر .
بنه مبنی اولدیغی بونکله‌ده استدلال اولنور
ایدی . حالبوکه او قاتل میدان سیاسته
کتورلدیکی کون هرکسده برحس شفقت
کور یلور . کندیسی ظالم اوله‌رق جزای
سزاسنی کورمکده اولدیغی حالده کو یا
مظلوم ایمش کبی هرکس آکا آجیمغه باشلار .
« آه شو آدم نه‌دن برتهور ایله ارتکاب
جنایت ایتدی‌ده شمدی کندیسی ده اعدام
اولنیور ! » دیه قلبلر متأثر اولور . ایمدی
بوحسلر کوزلجه تدقیق ایدیلور ایسه کور .
یلورکه کرك جنایتك وقوعه کلدیکی وکرك
جزانك اجرا اولندیغی کون خلق مظلومه
آجیمقدن وقاتله نفرت ایتمکدن زیاده اصل فعل
قتله نفرت کوستریورکه بر آدمك باشامسی

مرجح واولدورلمسی فاجع اولمق حسبیله ماهیت انسانیه نك دخی ترجیح خیر ده اولدیغی ایشته بو صورتله ثابت اولیور ٠

انسانك محضا مهبط الهامات اولهرق خصائل ملکانه ایله یارادلمش اولمسی مرجح اولهجغنه وبو حالده طبع بشرده تغلیطات نفسانیه یه قابلیق استعدادینك ده خلقتی ایستملیه جکنه کوره صانع بی بهانه اولان حق تعالی حضرتلرینی خلقتده مهارتسزلك ایله اتهامه امکان وارمیدر ؟ حاشا !

واقعا بوجواب حاشابی بزلر مقتضای دیانتمز اولمق اوزره بلاتأمل دخی ویره بیلورز ٠ لکن ایستنلدیکی قدر تأمل ایدلمش اولسه عجبا بوندن بشقه برجواب بولنه بیلورمی ؟

بوتأملی هم ده برجرأت خود سرانه ایله ایدنلر دخی بولنمش . مثلا :

« حکمك که اوله موجب خیر و شر افعال »

« یارب نه ایچوندر بو اوامر بو نواهی »

دیه حدود « لایسئل » خارجنده چیقلدقدن ماعدا برده :

« سندندر الٰهی یه بو مکرو بوفتنه »

« بو مکر و بوفتنه یه سندندر الٰهی »

اتهامیله حقیقت مکر الله نه دن عبارت اولدیغنه قارشو کوز یومولمش و بو فکر الهاماتدن اولیوب تغلیطاتدن اولدیغنی و تغلیطك نه دن کلدیکنی کوسترمك ایچون دخی دینلمش که :

« کفتی بکش و باز زنی سنك ملامت »

« دست من و دامان تو در روز قیامت »

بو مثلاو خطیئات دخی انسانك شان
اصلیسنه شایسته اولان حلم وسکون حالنده
بولنمدیغی و برجذبهٔ تغلیطات حالنده بولندیغی
زمانلرده وقوعه کلان احوالدن اولوب شان
اصلیٔ انسانیه موافق اولان سکونله انسان
تأمل ایده جك اولسه کوررآ کلارکه جناب
قادر قیومك انسانی هم مهبط الهامات اولمق
وهم ده تغلیطات وسواسیه یه مستعد بولنمق
اوزره یاراتمسی خلقتجه برنقصان اولمق
شو یله طورسون وانسان ایچون برفضالق
اولمسی ده شو طرفه قالسون بالعکس اتم
خلقت بوصورتله ممکن وشرف انسان دخی
بو وجهله متحصلدر. ایشته بوحقیقتی دخی
بروجه آتی برمبحث مخصوص صورتنده

ایضاحه غیرت ایدهلم :

مبحث

٤

«خلقت بشر یه ناقصمی مکملی ؟»

خلقتده نه قدر مکملیت اولورسه بو مکملیت حضرت خالقك قدرت خالقانه . سنده اولان وفرته دلالت ایدر . بودعوی بدیهیات اولیه دن اولمغله اثباتی ایچون سرد دلائل ، فصله یه احتیاج کوسترمز .

قدرت خالقانه ده الك بیوك وفرت خلق اولنان شیئك تنوعیله متناسبدر . برشاعر نه قدر جامع نه قدر مکمل اولورسه اولسون بر بیت یالکز بر بیت سویلش و یاخود یازمش . بعده سویلش سویلش ینه او بیتی سویلش . یازمش یازمش ینه او بیتی یازمش

بیکارجه دفعه‌هپ او بیتی تکرار ایتمکله هر
پرنده بشقه بشقه براثر قدرت کوستر مش
اولورمی ؟ بالعکس او نفیس بیتی
مکتب چوجقلر بنك قاره‌لامه‌لرینه بکزتمش
اولور .

کائناتی تشکیل ایلیان مخلوقاتدن هیچ
بریسنك دیکرینه عیناً مشابه اولماسی
جناب صانع مطلق ایچون اکمل قدرت
واتم مهارته دلالت ایده‌جکنی بوندن اولکی
مباحثمز بزه کوزلجه حس ایتدیرمشدر .
میلیارلرجه آدملردن بریسنك دیکرینه مشابه
اولمسی شویله طورسون میلیونلرجه برون
والردن بیله بریسنك دیکرینه بکزه ماسی
حقیقةً عقللره وله و یره‌جك برقدرت بالغه
وفائقه اثری اولدیغنه دیه‌جکمز قالمامشدر .

هله برانسانك زمانه كوره كندى كندیسنه بيله مشابه اولماسى هرحيرتدن دها بيوك بر حيرتى موجب اوله جغى ضرور ياتدن معدود بولنمشدر .

حقيقت احوال بوندن عبارت ايكن برده انسانك يالكز طبيعت واحده ومستقره اوزره خلق اولنمش بولنمسنى تصور ايده جك اولورسه‌ق شمدى يه قدر شايان حيرت اولمق اوزره تلقى ايلديكمز خلقت بشريه اوملكملرينك درحال وبردن بره دوشوو برملك محققدر .

انسان طبيعت واحده ومستقره اوزره خلق ايدلسه ايدى بوطبيعت واحده شو بحثمزه نظراً ايكى صورتدن بريسنه منحصر اولمقدن خالى قالمز ايدى . يا ماهيتى خير محضدن وياخود شر محضدن عبارت اولور

ایدی . ماهیتی خیر محضدن عبارت اولسه ایدی منحصراً خیره محبت وشره نفرت کوسترہ رك ماهیتی شر محضدن اولدیغی حالده دخی منحصراً شری ترجیح وخیری رد ایلر ایدی . یاخود ندن طولایی اوآدمك مفتخر ویاخود مسئول اولمغه حق ویامجبوریتی اولورمی ایدی ؟

ماهیتی خیر محض اولان آدمك الندن خیردن بشقه برشی کلمزکه شر یاپه بیلسون . شری یاپمغه مقتدر اولهمدیغندن طولایی آفرینه مظهر اولهمیه جغی کبی بالطبع و یا بالمجبور به خیری یاپدیغندن طولایی دخی مظهر آفرین اولهمز . کذلك ماهیتی شر محض اولان آدمك خیر یاپمغه اقتداری اولهمزکه یاپسون . بالطبع یاپه مدیغی شی

ایچون مؤاخذه او لنه میه جغی کبی شری دخی بالطبع یاپدیغی ایچون مقدوحیتی صحیح اولهمز ٠

طبیعت واحده اوزرینه یاراتیلان انسانده اختیار و اراده بولنهمز ٠ اختیار و اراده سی اولمیان شیده ایسه نه حریت نه مسئولیت اولهمز ٠ بوحالده مذهب جبریه اربابنك اوهامنی تصدیق ایتمك لازم کلوب اوهام مذکوره بی خلقت بشریه بربرهان طبیعی اولمق اوزره رد ایلدکدن صکره انسانك طبیعت واحده ومستقره اوزره یاراتلماسی او لمسی قضیه سی اهل سنت والجماعتی مدافعهٔ واقعه لرنده صاحبقرانانه بر غلبه ایله دائما غالب ایلر ٠

طبیعت واحده ومستقره اوزره یارا .

تلمش فرض اولنان انسان كرك محاسن وكرك
معايب جمعنده تلقى اولنسون نه تحسينه نه
تعييبه شايان اولمديغنى تفهيم وتفهمده شو
مثالى نظر دقته الالم : برزهر كنديسنك قاتل
اولمسندن طولايى مسئول اولورمى ؟ بر باد
زهردخى جان قورتارمسندن طولايى سزا .
وارتحسين كور يلورمى ؟ بونلرك ايكيسى
دخى كنديسنده اولان ماهيتدن بخبر اوله رق
اختيارسز اراده سز شيلر اولمغله زهرده
قاتليت و باد زهرده خلاص استعدادلرينى
ياراتان جناب حقك ارادهٔ كليه سندن ماعدا
بونلرده ذره قدر بيله برارادهٔ جزؤيه تصور
اولنه مز .

انسانك طبيعت واحده ومستقره اوزره
ياراتلمى توهماتنى بو يله زهر و باد زهر كبى

جمادات اوزرنده کور یلان اختیار سزلغه
واراده سزلکه تشبیه ایدیشمز استغراب بیو.
رلسون. بوحالی حیوانات اوزرنده کور.
یلان احکامه تشبیه ایده مز ایدك. زیرا
حیوانات دخی طبیعت واحده ومستقره
اوزرنده خلق اولنمیدرق ولوکه یك جزؤی
اولسون آنلرده دخی براختیار براراده
اولدیغنی کور یبورز. ارقداشنك کوز بنی
چیقاران برطاوغك شوحرکتی برحال غضبله
ارتکاب ایلدیکی واوغضب حالی دخی توکلری
قاباروب کندیسنه برغرور کلسیله اکلا.
شلدیغنی میدانده در. طاوق تغلیطات نفسا.
نیه سنه غلبه ایده بیلسه ایدی ارقداشنك
کوز بنی چیقارمیه بیلور ایدی. مادام که
چیقاردی آنده براختیار اولمدیغندن

مسئولیتی ده مسلمدر .

« خیر و شر سنك حکمك ایجابندن اولدیغنه کوره بو اوامر بو نواهی نه در ؟ » دیه حضرت حکیم علی الاطلاقی تجهیله چالشانلر و « سن یاپ دیدك بن ده یاپدم ده صکره بنی ملامت ایلیورسك قیامتده الرم دامانکه صاریلور » دیه تهور کوستر نلر طبیعت بشریه لرنده کی تغلیطات نفسانیه استعدادندن شکایت ایلیورلرده انسانك یالکز مهبط الهامات اولمسنه آرزو کوستریورلر ایسه اوحالده ملکیت درجه لرینه واره جق اولان انسانیتلر یله افتخار حقنی کندیلرندن سلب ایتمش اولیورلر . یوق بو سرزنشلری ارتکاب ایده جکلری شردن طولایی مسئول اولمامق املیله ایدییورلر ایسه واقعا شر

محض اولمزدن طولابی کندیلرنده مسئولیت
قالمیه بیلور ایسه ده خلقت بشریه بو یله
اولمدیغی ایچون یاقه لرینی قورتارمش
اولهمزلر ٠

بو تفصیلات نظر محاکمه ده اجمال ایدیله-
جك اولورسه کور یلورکه انسانك بر یاندن
مهبط الهامات اولمق ودیکر طرفدن تغلیطات
نفسانیه یه ده مستعد بولنمق اوزره یاراتلمسی
خلقنجه برنقصان دکل الکبیوك بر مکملیت
اولوب انسان کندی اختیار وارادهٔ جزئیه-
سنه محضا بوایکی قوتك اره سنده مخیر براقلمش
اولمق جهتیله نائل اولمشدر ٠ بناءً علیه نظر
تدقیق وانتقادی قابلیت عقلیه مزدن محیر
عقول اولهجق درجه لرده بالاتر اولان سمت
صمدانی یه چو یروب ده اول مقام لایسئلی

مسئول طو تمق کستا خلقنه چیقیشیله جقنه
الك بیوك نظر تدقیق وانتقادی کندی طرفزه
چویرهرك الهامات وتغلیطات متتابعه مز
اوزرینه حرکات وسکناتمزی رضای باریه
ورضای حکمنه موافق دوشه جك برصورته
افراغه وسعمز یتدیکی قدرچالشمش اولسه ق
یعنی معرفت نفسه حصر همت ایلسه ك
معرفة الاهه دخی دهازیاده تقرب ایتمش اولور
ایدك . زیرا معرفت نفسه یول بولمقسزین
معرفة الاهه یلتمك یالکز عقل قاصر صاحبی
برتك آدمی دکل میلیونلرجه عقولدن مرکب
ملتلری بیله نه بیوك خطیئاته دوشورمش
او لدیغنی بزه مبحث آتی ارائه واثبات
ایلیه بیلور .

مبحث

٤

« نفسنی بیلن ر بنی‌ده بیلور »

بو بر کلام جلیلدر که حکمی طوغریدن طوغری یه مستفاد اولان مفاد تصوفیه سنجه دکل تطبیقات خارجیه سنجه بیله طوغریدر .

بر واپوره بینوب ده کیدن کندی نفسنده کی حرکتی بیلمیه جك اولسه اثنای راهده راست کلدیکی تیورلی کیلری و یاخود ساحلاری کندیسندن قاچق ایچون حرکت ایدییورلر ظن ایدر . بوظنك بطلانی حکم ایچون تیور اوزرنده بولنان کمینك و یا خود ساحلارك ثابت اولدقلری ذاتاً معلومی بولندیغنی نظر دقته آلورایسه و یردیکی حکم

طوغری اوله‌مز • بو یله برحکم تیمورلی
کیلروساحللر حقنده طوغری اولسه بیله او
ذاتك کندی نفسی حقنده‌کی جهلی ینه باقی
اولور • باخصوص که تیمورلی کیمنك وسا-
حللرك ذاتاً ثابت اولمری معلومی اولمسندن
ناشی انلرده کوردیکی حرکتك برحرکت کاذبه
برحس غلط اولدیغنی حکم ایده بیلدیکی حالده
اکراشباح مذکوره ذاتاً معلومی اولمیوب‌ده
انلری یکیدن طانیه جق اولورسه حرکتلری
حرکت کاذبه میدر ؟ یوقسه حرکت
صحیحه میدر؟ فرق ایده‌میه جکندن اوحالده
هم کندی نفسنك هم‌ده مشاهدات خارجیه -
سنك جاهلی قالور • بوسببه مبنیدرکه
افلاکده کوریلان حرکات کوناکونك انظار
دقتی یالکز افلاکه یعنی بزدن خارجه جلب

ایلدیکی مدت علم هیئت اربابی کندی کره.
مزدن یعنی کندی نفسمزدن جاهل اولدقلری
حالده نظر عبرتی برکره ده کندی نفسمزدیمك
اولان کندی دنیامزه چـو بروب ده آنده
اولان حرکات محوریه ومحرکیه یی طانیدقدن
صکره حرکات افلاکی دخی دها طـوغری
اوله رق طانیمغه موفق اولمشلردر. بوحاللره
کوره «نفسنی بیلن ربنی ده بیلور» سوزینی
«کندینی بیلن غیریلرینی ده بیلور» صورتنه
تحویل ایده بیـلورز. ودها زیاده بسـط
وتعمیمی آرزو اولنور ایسه «کندی واپو.
رنده کی حرکتی بیـلن سـاحلده کوریلان
حرکتی وکندی دنیاسـنده کی حرکاتی بیلن
کائنـاتده کوریلان حرکاتی ده بیـلور» دیه
هرشیئه تطبیق ایلیه بیلورز.

« نفسنی بیلمك ربنی ده بیلمك » قضیه سی
نصل تطبیقات عمومیه سنجه مسلم ایسه نقیض
قضیه دخی « نفسنی بیلمیان ربنی ده بیلمز »
صورتنده اولهرق یـه او یله جه مسلمدر ٠
تواریخ امم نظر تدقیقه النور ایسه هر امتده
حقایق بدیهیه دن اولمق اوزره کوریلورکه
فی الواقع انسانلر نفسلرینی بیله مدکلری مدتجه
ربلرینی دخی بیله مامشلردر ٠ هم ده فراده
فراده دکل بوحقیقت جماعت جماعت
منقسم اولان انسانلرجه دخی تجلی ایلیه رك
« کندیلرینی بیلمیان ملتلر ربلرینی ده بیله .
مامشلردر » حقیقتی دخی نزد تاریخده
تحقق ایتمشدر ٠

بو مسئله نك بسط وتمهیدی ایچون
دوشونه لم که چین کبی هند کبی مصر کبی

یونان کبی روما کبی الك قدیم ملتلرك الك قدیم
دینلری هب تعدد وحتی کثرت الوهیت
اساسی اوزرینه تأسس ایتمشدر • واقعا
تاریخ مقدس حکمنجه بنی بشر کاملاً بر
پدرك اولاد واحفادی اولوب اول پدر
بزرکوار ایسه مظهر وحی ربانی اولمش بر
پیغمبر عالیشان اولدیغندن انسانلر ایچون
ایلك فکر الوهیت توحید اساسی اوزرینه
ابتنا ایلمش ایسه ده بزم مسئله مزی بو حقیقت
تغییر ایتمك شویله طورسون بالعکس تقویه
دخی ایدر • حضرت صفی الله حق جل
وعلا حضرتلرینی هر شیدن تنزیه وکمال قدرتی
ایله توحید ایلدیکی زمان نفس عالیه لرینك
نصل برمعجوندن خلق اولنه رق نه صورتله
نفخ روح وتعلیم اسما عنایتلرینه مظهر

بیورلدیغنی بیلمش ده آنك اوزرینه بو تسلیمیت
موحدانه ده بولنمش اولمق ضروریات امور-
دندر ۰ آندن صکره ایسه نسل آدم وادیٔ
ضلالتده پویان اولهرق بو حقیقت اصلیه یی
اونوتدقلرندن نفسلرنجه اولان جهللریله
متناسباً ربلرنجه دخی جاهل اولهرق تکثیر کبی
بر حکم غریبده بولنمشلردر ۰

نفسلرینی بیلمیانلرك وحدانیت ربانیه
سرینه واقف اولهمیهرق کثرت الوهیته قائل
اولمرینك وجه وحکمتی اوقدر صعوبتله
حل اولنه بیله جك مسائلدن دکلدر ۰ زیرا
بو مسئلهنك اساسی دخی الهامات وتغلیطات
اوزرینه مبتنی اولوب بورایه قدر الهامات
وتغلیطات حقنده کی تمهیداتمز دخی ظاهر

حالده غايت مخلوق كبى كورونن بو مسئله يى بزه غايت ساده وواضح اوله رق حل ايتمكه ياردیم ایلیه بیلور • شویله که :

قالب واحد ایچنده کی انسان ظاهر حالده برکبی کورونديکی حالده امراض کوناکون نفسانیه وروحانیه او بر انسانی برچوق انسان حکمنه قویديغندن جاهلیت وظلمت زمانلرنده انسانلر بوتغیر وتحولی کندیلرنده ارایوب بوله جقلرینه کندیلرینك خارجنده ارامغه مجبور اولمغله اوحالده دخی نظر دقتلری درعقب مقام اقدس الوهیته قدر اوزامش کیتمشدر •

معرفت نفسنه موفق اوله میه رق کندی تغیرات وتلونات نفسانیه وروحانیه سنی نظر حکمتنده تعیین ایده میان انسانك بنه کندیسنده

اولان بو غافلانه نقطهٔ نظردن صفات ربانیه
بی تدقیقه اقتداری یته بیلور می ؟

کندیسی اختیار خیر و شر میانده مخیر
براقلمش اولدیغی حالده کندیسنه خیری ده
شری ده یابدیرتان محضا کندیسندن بشقه بر
قوت اولدیغی محاکه سنی براس متین اوزرینه
بنا ایده میه رك درحال توهمدن صکره خیرلك ده
شرلك ده تعدد و تکثر انواعنه نظرا مطلقا
انسانی یاخیره و یاخود شره سوق ایدن قو-
تلرك دخی تعددینی حکم ایلیان و بو حکمدن
ناشی الوهیت وربو بیتك ده تعددینه قائل
اولان انسانلر دکلیدرکه ملل قدیمه نك تکثیر
ارباب مذهبنی ایجاد ایتمشلردر ؟

واقعا نور حکمت کویا مشکاتی بوله
میوب ده قانونسی اطرافنده ومعلقده قالان

بر نور کبی انسانك کوزلری اوکنده کاه
کاه برق اوردقجه ازجمله سقراط کبی
بعض دقیقه سنج حکما او نور رشادك تنویر
ایادیکی کوزلر یله نفسلرینی کوردکده وبو
معرفت نفسدن معرفة الاهه دخی یول بولد.
قده او یله قادین ارکك برطاقم ذواتك حاشا
الوهیتلری قبول اولنه میه جغنی وبتون کائنات
برصانع یکانه نك اثر قدرتی اولمغله انسانلرك
دخی محضا اول صانع احدی توحیدوتنزیه
ایلری لازم کله جکنی کشف ایتمشلرایسه ده
جهل نفسك هرکسی تغلیط ایلمش اولدیغی
بر زمانده غلطات مشهوره نك فصاحت
مطلقه یه غلبه سی کبی انسانلر غلطی حقه
ترجیح ایلمشلر واو نور هدایته له کشف
حقیقته مقتدر اولنلر دخی زهرابهٔ غدری

ایچه‌رك ترك حیاته مجبور ایدلمشلردر ٠

واقعا نور توحید جمعیت بشریه‌نك اذهان عمومیه سنده دخی بردرجه یه قدر لمعه پاش اولمقدن بالکلیه عاجز قالمامشدر ٠ انسانلر کائناتك بر بلوك ارباب طرفندن اداره‌سی موجب فساد اوله‌جغنی کوره‌رك بونلرك دخی بر حکم وامر واحده اتباعلری لازم کله‌جکنی یئه تعقل ایتمشلردر ٠ انجق تعقلك بو درجه‌سی ایکنجی اوچنجی درجه‌لرده معبودلر اوزرنده قوماندان اوله‌جق بر معبود اعظم توهمنه قدر انسانلری ارشاد ایده‌یله‌رك توحید تام قبولر ینلك کلیدی یئه معرفت نفس اناخنساریله آچیلق لزومی باقی اوله‌کلمشدر ٠

انوار معارفك جهاندن ظلام جهل

و نادانی‌ی رفعندن وانسانلر کندی نفسلرینی
بیلمك لزومنی حس ایله قدرتلری یتدیکی
قدر او معرفته یول بولدقدن صکره آرتق
بر قومانداندان اعظمك امرینه تابع بر چوق
معبودلر تصور وتخیلنه امکانمی قالور ؟

قدما طرفندن هر بری اربابدن بریسنك
تجلیاتی اولق اوزره توهم اولنان تجلیاتی
انسان اولادی کاملاً و کافةً کندیسنده
بولهرق اصل انسانی بونجه تجلیات متخالفه
و متغایره مهبطی اولق اوزره عقللری
چله سندن چیقاره‌جق برخلقت غریبه
ومکمله ایله یاراتمش اولان صانع تعالی وتقدس
حضرتلرندن بشقه هیچ بر ربوبیتك شایان
پرستش اولهمیه‌جغنی دخی مجرد اشبو
معرفت نفس موفقیتیله اجتهاد وحکم ایتمش

و بوسایه‌ده ایمان کامل صاحبی اولمشدر ٠

غر یبدرکه الیوم وجودلری هندستان کبی چین کبی ممالك شرقیه‌ده قالمش اولان ادیان قدیمه اربابی اورالره انتشار ایدن ترقیات جدیده انوار یله تنور ایدر ایتز کندی ارباب موهومه‌لر ینه ایمانلرنده کی بطلانی درحال کور یه‌ورلرده بو ترقیات کندیلر ینه اوروپانك عالم نصرانیتی نامنه کلدیکی حالده دیانت اولمق اوزره تثلیثی قبول ایده‌جکلر ینه بالعکس توحیدی ترجیح ایلیه‌رك مسلمان اولیورلر ٠ بوندن دهاغر ـ یبدرکه تثلیث اعتقادی ایچنده طوغمش اولان اورو پالیلر دخی تدقیقات فنیه‌لری سایه‌سنده معرفت نفسه موفق اولور اولمز تثلیث حقنده‌کی اعتقادلر ینی محو ایدرك

نصارانك تعبيرلرينه كوره « دينمز » او .
ليورلر . يعنى توحيد محضى ترجيح وقبول
ايليه‌رك تنزيه صمدانى يه مسارعت كوستر.
يورلر .

بو حالاره « غريبدر » ديشمز حال
بويله اولماملى ايدى ديمك دكلدر . بلكه
حالك مطلقا بو يله اولديغى ايشته طبيعت
مصلحتجه دخى تعين ايليورده حقيقت صمدا.
نيه بوقدر واضح ايكن مجرده معرفت نفسه موفق
اوله مديغندن طولايى انسان اوغلنك بوقدر
عصرلرجه مدت وادئ ضلالتده قالديغنه
بيان حيرت ايتمك ايستيورز .

معرفت نفس قضيه‌سى جميعت بشريه-
نك نظر عمومىسى اوكندن پردهٔ غفلتى
قالديره‌رق اسكى اعتقاد تثليثى يكى عقيدهٔ

توحیده تحویل ایتمش ایسه‌ده انسانلرك هر
بری آنادن طوغدیغی زمان برظلمت جهل
ایچنده طوغه‌رق بعده بوظلمتی نورمعارفله
ازاله ایتمینجه ومعرفت نفس خصوصنده
دخی بر درجهٔ مطلو به‌یه وارمینجه ایمان
توحید ایله محضا تقلید یوللو مؤمن اولسه
بیله ینه ایمان کامل صاحبی عد اولنه‌ماز
مباحث عالیهٔ دینیه‌ده دأب حکمنی المشدر.

اکر بو یله اولسه ایدی انسان ایچون
معرفت وتزکیهٔ نفسه فلانه احتیاج قالمیوب
تکثیر ارباب عقیدهٔ باطله‌سندن دها مدهش
بر لاقیدی یولی آچیله‌رق انسانلر ایچون
اتمام کمالات انسانیه‌یه هیچ لزوم قالمز
وایمان مسئله‌سی دخی کندیسنی شین تقلیددن
قورتاره‌مز ایدی.

کبار دیمش که : « الطرق الی الله بعدد انفاس الخلائق » انسانی واصل الی الله ایدن طریقلر انسانلرك انفاسی قدر اولق هر انسانك بشقه بشقه معرفت نفس حاصل ایتمسی دیمك اوله جغی واضحات امور دندر . حتی انسانلر ایچون بر بر معرفت نفس لابد ولاجرم اولدیغی ایچوندر که ارباب فکر ودانش کندی معرفت نفسلری یولنده وقوعه کلان تجارب وکشفیاتنی دیکرلرینك دخی تسهیل حصول معرفت نفسیه سنه مدار اولمق ایچون کتابلره درج ایتمکله بونجه حکمیات واخلاق وتصوف کتابلری وجوده کلمشدر . کتب مذکوره دن بعض مقتبساتمزی بر دخی قارئلرمزك نظر انتباهلرینه عرض ایلیه جکز .

مبحث

٥

« انسانه تربیه‌نك لزوم وعدمی »

میلیارلرجه انسانلردن بر یسی دیکرینه بکزه‌مدیکی کبی انسان واحدك دخی برزمانی دیکر زمانه و برحالی دیکر حالنه مشابه اولمامسی نظر دقته النوب ده معرفة الله دخی معرفت نفسه وابسته اولدیغی وانسان کندی نفسنی یاخود ربنی و بناء علیه ربنك رضاسنی دخی بیله‌میه جکی دوشو. نیله‌جك اولورسه انسانلر ایچون تربیه‌نك لزوم وعدم لزومنی بیلمك دخی جدی بر تدقیق وتتبعه محتاج اوله‌جغی تحقق ایلر.

انسانك تربیه یه احتیاجی وارمیدر؟ بو سؤاله تصدیق ایله‌ده رد ایله‌ده جواب

و یرمك غایت کوچدر • و یر یله‌جك جواب
مطلقا برتتبع وتدقیق عمیق اوزرینه‌و یرلمیدر •
اولا فرض ایده‌لم که بر یمی انسانك
تربیه‌یه احتیاجی اولدیغی جوابنی ویرمش
اولسون • بو جوابی رد ایچون میدانه
قویه‌جغمز بر چوق حقایق واردر • از .
جمله دیه بیلورزکه ایمانی شائبهٔ تقلیددن
قورتارمق ایچون هر کسك کندی فکر
ونظر ینی تعمیق ایتمسی لازم‌کلور • حتی
انسانی واصل الی‌الله ایده‌جك طریقلرك
عددانفاس خلائق قدر اولسی دخی بویله
هر کسك بشقه‌بشقه تعمیق‌فکر ونظر ایله
معرفت نفسدن معرفة‌الله وصول حقنه
ووظیفه‌سنه نائل اولمسندن نشأت ایلر •
خلقت بخشنده انسانی خیر ایله شری

اختیارده ارادهٔ جزئیه سنه صاحب او-
لمق اوزره تلقی ایلمش ایدك • کندی شان
حریتنه بونی لایق کورمش ایدك • بو
حالده انسانی تربیه یه محتاج کورر ایسه ك
کندینی مشرف ایلیان شو احوالك کافه سنی
ینه بزرد ایتمش اولورز • بر آدمه « سن
او یله یاپمه شو یله یاپ ! » دیمك او آدمك
حریت مطلقه سی خلافنده برامر بر اکراه
اولدیغی کبی بالخاصه « سن او یله دوشو .
نمه بو یله دوشون ! » دیه تربیه و یرمك آنی
حریت وجدانیه دن دخی بالکلیه سلب
ایلمش اولمقدر •

یك اعلا شو ملاحظاتی قبول ایدوب ده
« انسان تربیه یه محتاج دکلدر » دیه جك
اولسه ق عجبا اصابت ایتمش اولورمی بز ؟

هیهات ! بونله دینلدیکی زمان دخی برطاقم اعتراضاته یول آچمش اولورز . انسانك تربیه یه اولان احتیاجنی انکار ایچون اولا انسان اولادینك تربیه یه عدم قابلیتنه قناعت لازم کلور . اکر انسانك تربیه یه استعداد وقابلیتی وارایسه اوحالده تربیه یه احتیاجی نصل انکار اولنه بیلورکه انسانك تربیه سی دیمك ایلك مرتبهٔ شرف وشاننده سائر مراتب شرف و شانه تعلیمی دیمکدر ؟ انسانك بو احتیاجنی انکار ایتمکله حصول مکملیتنی ده رد ایتمش اولق لازم کلوب بو ایسه انسان ایچون خیرخواهلق دکل صراحةً بدخواهلقدر . انسانك تربیه یه قابل اولوب اولمدیغنی تدقیق وتتبع ایسه اوزون اوزادی یه بورولمغه مجبور یت

کوسترمز . انسانك تربیه یه عدم قابلیتی وخیر
یاپسه ده محضا الاهدن و شریاپسه ده محضا
اللهدن بیله رك بونلردن طولایی انسان
ایچون مکافات و مجازاتك بیله عدم تصوری
جبر یونك مذهبی اولوب بونك بطلانی ذاتاً
میدانده اولدیغی کبی طبیعت واحده و مستقره
اوزره خلق ایدلمامش اولان انسانك ترجیح
خیر وشرده مختاریتی دخی اثبات ایلر که
انسانك شر دخی یاپه بیله جکی بر نقطه ده خیری
ترجیح ایتمسی ایچون خارجدن وقوعه کله جك
بر القا نك بیوك بر تأثیری واردر . ایشته
او القا دخی تربیه دینلان شیدر که انسانك
بوکا احتیاجی انکار اولنورایسه تغلیطات
نفسانیه یه قارشو الهامات ربانیه نك
همان مغلوب قاله جغی بر کرته ده انسانی

کافهٔ معاونات خارجیه دن محروم براقق دیمك اولور . بونی ایسه موافق مروت عد ایده جك هیچ برعاقل بولنه مز .

دعوانك ایکی صورتنده دخی درمیان اولنان دلائلك نه قدر قوتلی شیلر اولدیغنه دقت بور یلور ایسه دها انسانك تربیه یه احتیاجی اولوب اولدیغنه بر حکم و برمك نه قدر کوج اولدیغی تسلیم قلنور . حتی اولا بو احتیاجی انکار و ثانیاً ادعا ایدنلر دها اول قدر دلیللر اقامه ایده بیلورلرکه بونلر دخی تدقیق ایدیلور ایسه حکمك صعوبتی آرتدقجه آرتار .

مثلا برانسانك تربیه یه احتیاجنی انکار ایدنلر دیه بیلورلرکه بن فی الواقع تربیه یه محتاج بیله اولسه م اوتربیه یی بکا کیم ویره

جکدر ؟ بکا تربیه و یره جك اولانك بندن دها تربیه لی اولدیغی نه ایله ثابت اولور ؟

بنی ارشاد ایدن مرشد حقنده بن :

مامریدان روبسوی کعبه چون آریم چون روبسوی خانهٔ خار دارد پیر ما

دیه جك اولورسه م او یله برتربیه یه احتیاجم اولمق شو یله طورسون بو تربیه یی کندیمه فلاکت دخی عد ایتسه م معذور اولمزمی یم ؟

کذلك انسانك تربیه یه احتیاجنی دعوی ایدنلر دخی دیه بیلورلرکه : سن اخلاقکده ملکیت وارظنیله تربیه یه عدم احتیاج ادما سنده بولنه رق وحریت مطلقه کی محافظه ایلیه رك یارین ارتکاب ایلدیکك فنالقلری دخی حسنات محضه دن اولمق اوزره انسانلره

قبول ایتدیره جك اولورسه‌ك كندیكی مهلكهٔ
ضلالته آتمش اولدقدن فضله انسانیتك
اوزرنده دخی بر بلای مبرم اولورقالورسك .
انسان تربیه یه احتیاجی اولدیغنی بیله انكار
ایدرایسه اصلاح احواله نصل مقتدر ومو .
فق اولور ؟ اوحالده انسانلرك هر بری
جبلتلرنده اولان افتراسه انهماك ایدرك
جهان فسادایله طولازمی ؟

انسانك تربیه یه احتیاج وعدم احتیاجی
اوزرینه بر حكم و یره بیلمك بوقدر كوچ
اولدیغی كبی تعمیق مسئله ایلدكجه بوكو .
چلك دها اول قدر آرتیورکه ژان ژاق
روصوكبی بعض فیلسوفلر تعلیم وتربیه
انسانلرایچون مفید دكل مضراولدیغنه قدر
قناعت كوستریورلر . واقعا تدقیق ایدیلە

جك اولورسه بعض تربیه لرك انسانی
خاملق حالندن دها بدتر برتربیه سزلكه بر
فنالغه دوچار ایلدیكی كورلدیكندن طبیعت
بشریه یی بو صورتده تغییر دن ایسه انسانلك
هیچ ده تربیه كورماسش اولمسنی آرزو یه قدر
معذور كوریله جكی كلیور .

ای او یله ایسه انسانی یالكز استعداد
طبیعیسنه می ترك ایده لم؟ تغلیطات نفسانیه سنه
قارشو انسانی هیچ ایقاظ و ارشاد ایتمه رك
او تغلیطاته تبعیتله مهلكهٔ ضلالتده هلاك
اولوب كیتمسنه اوزاقدن سیر جیمی اوله لم ؟

بز نه قدر عاجزانه اولورسه اولسون
بنه ظنه جسارت آله یلورز كه بو مهم و مغلق
مسئله یی حل ایده بیلك هر حالده محالاتدن
دكلدر . فقط انسانك تربیه یه احتیاج وعدم

احتیاجنی حکم ایتمزدن اول برکره تربیه
نه درکه انسان آکا محتاج ویاخود غیر محتاج
اولسون بوراسنی حل ایتمك لازم کلور
اعتقادنده بولنیورز ٠

اورو پاجه ژان ژاق روصو کبی بعض
حکما تربیه نك تزکیهٔ نفس انسانیه یه خدمتی
اوله میه جغنه قائل اولمشلر ٠ فقط هانکی
تربیه نك ؟ اولا بوراسنی تعیین لازم کلور ٠
زیرا ژان ژاق روصودن صکره دها نیجه
یوزلرجه حکما دخی انسان ایچون دینك دخی
لزومی اولمدیغنه قناعت ایلیه رك بو فکر
اوزرنده کی مشترکلر ینك عددینی چوغالته
چوغالته اورو پاجه دینسزلکی همان تعمیم
درجه سنه واردیرمشلر ٠ فقط هانکی دینك
عدم لزومنه قانع اولمشلر ؟ بورالرینی تعیین

ایتمینجه تربیه‌نك لزوم وعدم لزومنی تعیینه
حقیقةً امکان بولنه‌مز ٠

مدافعه سرلوحه‌سیله وجوده کتور.
دیکمز اوچ جلدده اوروپا حکمای جدیده.
سنك هیچ لزوم کورمدکلری دینك ماهیتنی
قارئلرمزه پك کوزل آکلاتدق ٠ اوجلدلر.
ده بسط وتمهید ایلدیکمز محاکماتی ملاحظاتی
قارئلرمز نظر موازنه‌لرنده کوزلجه اجمال
ایتمشلر ایسه حکم ایلمشلردرکه نصرانیت
کبی بر دینك حقیقةً انسانلره لزومی اولمق
شویله طورسون جهت جهت مضرتی بیله
واردر ٠ کذلك پرودوم کبی ویقتورهوغو
کبی عالم نصرانیتك دینسزلك ایله اتهام
ایلدکاری اعاظمك هرکون میدان انتشاره
قویدیغمز تراجم آثاری بونلرك تنزیه باریده

بولندقلرینی کوسترمکده اولوب تلیثی رد ایله وحدانیت قطعیه یه ایمان ایدیشلر ینه کلیسا اربابی « دینمزلك » نامنی و برمکده ایسه ده حقیقت سنجان زدنده بو دینمزلکك دیانت توحیدیه اولدیغی تحقق ایلر ٠

ایشته بونك کبی ژان ژاق روصونك رد ایلدیکی تربیه وتعلیم دخی اربابنی خودکام خود سر ایده جك بر تربیه اولدیغی کافهٔ آثار ینك مطالعه سندن آکلاشلمقده در ٠ بناء علیه تربیه دینلان شی ژان ژاق روصو ایله هم افکارینك رد ایلدکلری بو تربیهٔ سیئه اولمق شرطیله آنی هرعاقل رد ایلر ٠

ژان ژاق روصو صاغ اولسه ایدی ده اکا صورصه ایدك که : « بنی بشرك بوکون کوردیکمز اخلاقنی بکنیورمیسکز ؟ » بو

سئوالمزه البته « خير ! » جوابنی ویرمجك
ایدی . اوحالده دخی « بو اخلاق عمومیه یی
بکنمامکلکز اخلاق مذکوره دن دها ایسی
اوله بیله جکنی کوردیکز ایچون اولق
ضروریدر . بو ضرورتی انکار ایدرمیسکز ؟ »
سئوالنی ایراد ایلمسه ایدك مطلقا انکار
ایده جکنه دائرمی جواب الور ایدك ؟
اصلا ! هیچ شبهه یوق که بو جوابی المز
ایدك . بدیهیدر که ژان ژاق روصو اخلاقده
اولان فسادی مطلقا زمانك اخلاقنه فائق
دیکر بردرلو اخلاقی کوز اوکنه کتور .
مشدرده او موازنه ایله حکم ایلمشدر . اکر
کندی نظر مقایسه سنه الدیغی اخلاقی انسانلر
ده بسط ایده جك اولان تربیه یی اکا تکلیف
ایتمش اولسه لر ایدی هیچ شبهه اولنه مز

ایدی که انی تصویب وقبول ایده جك ایدی .

او یله ایسه کفر ودین ماجراسی هب بر یره واردیغی ورؤیا هب او رؤیا اولدیغی حالده یالکز تعبیرده اختلاف اولندیغی کبی انسانلرایچون تربیه یه لزوم اولدیغی دعوا . سنك دخی نتیجه سندن تربیهٔ بشریه یه قوص قوجه مان بر لزوم اعتراف ایدلمش اولیورکه او اعترافی اولکی منکرین لزومك رد ایده . بیلری قابل اوله میور .

مبحث

٦

« تربیهٔ بشریه کیمك حقیدر ؟ »

انسان ایچون تربیه یه عدم لزوم ادعا . سنده بولنانلرك سو یلدکلری سوزلر ایچنده برقاچی واردرکه حقیقةً آنلری حکمسدن

دوشورمك ايچون او يله اولور اولمز مغا.
لطه لرك هيچ حكمى اوله مز . بو سوزلرك بريسى
تربيهٔ بشريه يى اتمام ايده جك اولان اخلاق
مكمله اصحـابنك كيم اوله بيله جكى وديكرى
دخى انسانه « شو يله ياپملسك بويله ياپملسك ! »
ديمك بشريتك رنجى شانندن اولان سربستئ
وجدانه مغاير دوشه جكى قضيه لر يدر .
سربستئ وجدانجه هر انسان ديكر .
لرندن نه آزونه ده چوق سربست اولميوب
بونعمته هركس جبلة مساوات اوزره نائل
بولندقلرندن « بويله ياپه ! شو يله ايت ! »
حكمى هيچ بر انسانك ديكرينه و يره بيلمكه
صلاحيتى اوله مز . بو صلاحيت اولسه
اولسه انسانلغك فوقنده برموقع صاحبنك
صلاحيتى اوله بيلور .

انسانلغك فوقنده برموقع اولوبده
او موقعلك دخی اصحابی اوله بیله جکی
دعواسی استبعاد واستغرابمی بیور یلیور ؟
هله انسانلرك سربستیجه تساویسنی دهاشمدی
تسلیم ایلمش اولدیغمز حالده انسانلغك فوقنده
مراتب تصوری نصل ممکن اوله بیله جکنه
احتمالمی ویر یلهمیور ؟

حقوق وحریت بشریه جه تساوی
مطلقی هرکس حکم ایتمش و بوحکم هرکس
طرفندن قبول ایدلمش ایسه ده استعداد
خصوصنده تساوی یی نه برکسه ادعا ایلمش
ونه ده برکسه اوادعایی تصویبده بولنمشدر .
بالعکس هیچ برآدمك خلقتجه دیکر ینه
بکزه مدیکی کبی یالکز برتك آدمك بیله برزمانکی
حالی دیکر زمانکی حالنه بکزه مدیکندن

بوعدم نشابه مراتب انسانیه‌نك بك چوق اولدیغنی اورته یه قو یمشدر ٠

واقعا پیغمبر ذیشان حضرتلری دخی « بن سزك کبی بشرم » بیورمشلر ٠ لکن بشر بتك مرتبهٔ غایه‌سنده بولندقلرینی دخی « بکا وحی اولنور » سوز یله ایلرو یه سور . مشلردر ٠ بوحقیقت جلیلهٔ نبوتلری کند . یلرینی نه قدر اعلا ایلدیکنی دخی « حق تعالی ایله بنم بر وقتم اولورکه او وقتده آردمزه نه ملك مقرب ونه ده نبی مرسل کیردمز » سوز یله تعیین بیورمشلردر ٠ واقعا کندیلری بزم کبی بر انسان ایسه‌لرده مرتبهٔ انسانیدلری بوکسله یوکسله نه قدر یوکسلدیکنه یعنی بزم عادتا دائرهٔ تعقلمزك بیله فوقنده چیقدیغنه دقت بیور یلور ایسه

کندی انسانلغمزه مغروراً متعظمانه ومتکبرانه برکستاخلقدن حیا ایتمکلمز دخی ضرورت حکمنی آلور ۰

بوسوزمزدن اکلاشلمشدرکه تربیهٔ بشریه انجق انبیای عظامك حقیدر دیمك ایستیورز و انبیای مشار الیهم حضراتی دخی انجق جانب حقدن وحی ایله الدقلری اوامری، بزه تبلیغ صورتیله تربیه مزی اکمال بیوردقلرینه قناعت ایلیورز ۰

شمدی بزم بوکا قناعتمزه قارشو ایدیله جك مقابله ایکی احتمالدن خارج اوله مز ۰ یاخود تربیه نك نصل عالی برمقام اولدیغنی کورر کورمز کندیمزی شاشیره رق « حقدن کلان نه اولورسه اولسون همان ایوالله ! » دیه که مسارعت ایده بیلورز

و یاخود ایچمزده اورو پا حکمت دینیه سیله طبیعیون حکماسی ارهسنده کی منازعه یی یاکلش تلقی ایدرك حاشا ثم حاشا انسانلرك ینه طبقهٔ عادیهٔ انسانیتدن بوقارو یه چیقه. میه جغنی اعتقاد ایدنلرمز وار ایسه انلرك مکابره ومعانده لرینه دوچار اولورز ٠

اولا برنجی احتمالی در پیش ایلیه رك اوخصوصده حلی لازم کلان بر شیئی حل ایده لم :

واقعا مقتضای وحی ربانی اولان هر بر امر ونهیه اطاعت بزم ایچون مجبوری وضرور یدر ٠ انجق بو ضرورت بو مجبوریت هیچ بر وقتده جناب حقك بزی مشرف ایتمش اولدیغی سر بستیٔ افکاره منافی اوله مز ٠ اکمل کتب سماویه اولان

قرآن کریم الشان باشدن باشه مطالعه اولنوب
حکم قرآنیه اوزرینه تعمیق فکر و نظر
ایدیلهرك دوشونیلهجك اولورسه کو-
ریلور که ادیان سائره ده وسماویتی حالا ادعا
ایدیلان بعض کتابلرده اولدیغی کبی قرآن
عظیم الشان انسانلری آبدال یرینه قویوب
ده « سز کور کورینه شو بوله سالك
اوله جقسکز » دیه اجبار و اکراهده بولنمیور .
کرك معرفت کائنات و کرك معرفت نفس
امرنده زمینی آسمانی برچوق آیاتی بزم دائما
پیشکاه تفکر و تفهم و تعقلمزه حواله ایلیهرك
حریت وجدانیه مزه هرحالده رعایتله برابر
بزی ارشاددده بولنیور .

حضرت قرآن انسانلرك علو قدر
و مرتبه لرینه اوقدر رعایتده بولنیور که ر

سورهٔ جلیله‌ده ذات حضرت رسالتپناه
هینك انسانلر اوزرینه مصیطر اولمدیغنی
و یالکز مذکردن بشقه هیچ برشی اولمدیغی
ایچون یالکز تذکیر وتقریر وظیفه‌سیله
مکلف بولندیغنی وهرکیم تولی وکفر ایده
جك اولورسه انی عذاب اکبر ایله جناب
حقك تعذیب ایلیه‌جکنی فرمان بیور یور ۰
انسانلرك شان وشرفنه بودرجه‌لره قدر
رعایت حقیقةً هیچ بردینده هیچ برکتب
سماویه‌ده بولنمدیغنی افتخار مزدن کوکسمزی
کره‌کره ادعا ایلر و بو شرفدن طولایی دخی
جناب حقه منتدار ومتشکر قالورز ۰

واقعا حضرت قرآن کوزلری اولوب ده
کورمیان وقولاقلری اولوب ده ایشتمیان
انسانلرك حیواندن فرقی اولمدقلرینی وبلکه

بونلرك حيوانلاندن افضل بولنمدقلرينى ده
نظر حكمت ابناى بشره عرض ايلمشدر .
آنجق بوندن طولايى شان وشرف عمومى
انسانيه نصل خلل كلوركه بوندن اول بر
بحثمزده « لب » ديمه دن لبلبيى آكلايان
انسان ايله لبلبيى برونته صوقسه لر خبردار
اولهميه جق اولان انسان آره سنده كى فرقى بز
دخى موازنه ايدرك بشريتك استعدادينى
بويله لايعد ولا يحصى طبقه لره تقسيم ايتمك
دخى قدرتده كى باهر يته وتماميته دلالت
ايده جكنى اثبات ايلمش ايدك . معرفت
نفسمزه همت ايدرك اكر كندينى بوصور .
تلقى توصيفه شايان كور ميوب ده شرف انسا-
نيز حسبيله انعامه فائق انسانلردن بولور
ايسه ك جناب مولانك بو احسانه ده تشكره

بورجلی قالمزمی یز ؟ انعامدن افضل اولان
بر بنی نوعمز ایله آره‌مزده فرق یوق کبی بر
شی ایکن آنك بو توصیفه لیاقتی ایله بزم
عدم لیاقتمز آره‌سنده سما وسمك قدر فرق
اولدیغنی کوررو حقیقةً بو قدرت الهیه نك ده.
حیرانی اولور قالورز .

ایمدی مرشد یکانه‌مز کلام‌الله اولوب
اوده بزه کافی بولندیغی حالده کلام‌الاهك
سربستیٔ وجدانمزه مانع اولمسی شویله
طورسون بلکه آنك بزه بر برات حریت
و سلامت اولدیغنی تسلیم ایتمامك عادتا
قوری برمکابره و معانده‌دن عبارت قالور .

تربیهٔ انسانیه‌نك موردی قرآن‌عظیم
الشان اولوب ده او دخی بزم نظر دقت

وحکمتمزی معرفت نفسه ومعرفت کائناته
جلب ایلدیکی حالده کلام اللهی المزه اله رق
ژان ژاق روصو یه کیدوب « شونی
کوردیکزمی ای حکیم ! ایشته بزه کافی اولان
کلام بودر . بو کلام انسان کلامی دکلدر .
الله کلامیدر . آنك اثباتی ایسه اندن اول
بونك امثالی سوینلمامش اولدیغی کبی اندن
صکره دخی سوینلمامش وحتی تقلید بیله
ایدلمامش بولنمیدر . بز بو کلامی ایستدیکمز
کبی اوقومقده سربستز ! آکلادیغمز کبی ده
ایمان ایدرز . نه بر پاپا طاغورز نه بر کلیسا !
هر بریمز کندیمزك پاپاسی هر بریمز معبدمزدر .
الله ایله بزم آره مزده یالکز بووار در .
بوندن بشقه بزم سراج هدایتمز یوقدر »
دیه جك اولورایسه‌ك شو حریت صحیحه یه

اودخی حیران اولەرق درحال جبهۀ قبـول
واهتدابی زمین خلوصه سوررایدی ٠

حضرت قرآن حقیقت بیـان انسانلرك
مختاربتنه نه قدر رعایت ایلمش اولسبه علمـای
کرام اهل اسلامدن دخی هیچ بریسـی او
مختـاربته اصلا تعرض ایده میوب مجتهدین
عظام حضراتی کندی اجتهادلرینی محضا
حسبة لله بزم تتبعات مخصوصه مزی تسهیل
ایچون بزه عرض ایتمشلردر ٠ اجتهادلربله
او زر مزده تسلط داعیه سی علمـادن هیچ
بریسنه کلمامشدر ٠ تأویل قرآنك شرط یکانه
سی علمده رسوخدن عبارت اولوب علمانه
اعتمـادی اولنلر تأویل ایتمشلر واستنبـاط
ایلدکلری احکامی قبول ایدنلر ایدوب ایتمیانلر
ایتمدکلری حالده یالکز کندولری عامل اولمق

اوزره كندى كندیلرینه دخی اجتهاد حقنه مالك اولمشلردر.

ایمانمزك ایمان تقلیدی اولمیوب ایمان حقیقی اولمسی حكمی ایشته بوقدر شرائط احرارانه ایله مشروط اولدیغندن بزی تربیه ایده‌جك شی اولسه اولسه تربیةالله اوله. جفنی ایشیدر ایشتمز علی‌العمیا كردن دادهٔ تسلیمیت اولمق سربستیٔ وجدان انسانیجه مقبول برشی اولمیوب انسان كامل اولانك مجاهدهٔ نفسیه خصوصنده اختیار وارا. دهسی وحتی وظیفهٔ مجبوره‌سی ینه باقی قالور.

اورو پا حكمت جدیده‌سیله حكمت نصرانیه‌سی اره‌سنی كوزلجه فرق ایتمكسزین تفلسف ادعاسنده بولنانلرك مرتبهٔ مادیهٔ

بشر بتك اوستطرفنده مراتب اولهمیه .
جفنی اعتقاد ایتملر ینه مقابل دخی مبحث
آنیزی کشاد ایلرز .

. مبحث

۷

« مرتبهٔ بشر یهنك فوقی »

فنون وحکمیات غربیه ایله طوغریدن
طوغری یه اشتغال ایدهرك حکمیات شرقیه یه
هیچ التفات ایتمیانلرك بتسریت فوقنده هیچ
برمرتبه اولهمیه جفنی ظن ایدیشلری اوروپا
ترقیاتنك کندیلرنجه موجب اولدیغی
تغلیطاتدن نشأت ایلرکه بو بابده اولان
خطالری هرزمان کندیلر ینه قارشو اثبات
اولنه بیلور .

اوروپا حکماسندن برچوغی بشریت

مادیه فوقنده انسان ایچون مراتب اولمسنی
دکل حتی ربو بیتك یله موجود بولنمسنی
احتمالاتدن خارج عد ایدن رك انکار قطعی
وادیسنه صاپمشلردر . فقط بونلرهانکی
صنف حکمادرلر ؟ نه دن طولایی بو وادیٔ
ضلالته صاپمشلردر ؟ بوراسی تدقیق
اولنمدقجه انلرك انکارلرینی برحقیقت محضه
اولمق اوزره علی العمیا قبول ایدیو یرمك
دقیقه سنجان ایچون جائز اولورمی ؟

شمدی به قدر بیك یرده وازجله مدافعه
سرلوحه سیله وجوده کتوردیکمز اوچ
جلدده تکرار ایلمش ایدك که بونلرك ردایلدکلری
الوهیت محضه ابوته بنوته زوجیته صالح
اولمق اوزره تصویر اولنان بر الوهیت عجیبه
وغریبه درکه انی هرعقل سلیم ار بابی دخی

ردایلر . کذلك بونلرك قبول ایده مدکاری
مرتبهٔ فوق البشریه یعنی نبوت دخی اصل
اسمیلری حواری اولق لازم کلان رفقای
مسیح اولوب حضرت مسیحه ربو بیت
رتبه سی ویرلدکدن صکره بونلره دخی رسول
و پیغمبر عنوانی ویرلمش اولدیغندن وحالبوکه
کندیلری جهلا طاقنمدن وقایقیجی و بالقجی
مقوله سندن اولوب سویلدکاری سوزلرده
دخی برضبط ور بط برحکم ومزایا کوریله -
مدیکندن شوحالده بولنان انسانلرك مرتبهٔ
بشریت فوقنه چیقه رق کویا وحی آلهی به
مظهر اولمری حقیقةً عقلدن بعید بولنمسیله
نبوت امکانی دخی ایشته بونك اوزرینه انکار
ایتمشلردر .

حقیقت براز درین دوشونیله جك

اولورسه اورو پا عقلاسی نه الوهیت نه ده
نبوت حقنده سماویتی ادعا اولنان کتابلردن
برفکر صحیح وسالم الهدقلری ایچون بونلری
ذهنلرینه صیغدیره مامقده معذور کو-
ریلورلر . زیرا کتب توراتیه نامیله الده
بولنان کتابلرك محرفیتی اناجیلدن زیاده
اولوب بونلرالك بیوك انبیای کرامه حاشا
ثم حاشا اول قدر معایب وجنایات فاحشه
اسناد ایدرلرکه صحیح اولمازی فرض ایدیله-
جك اولسه انلرك کوستردکلری مثالاره
امثال شو یله طورسون اسملرینی یشله قابله
المقدن ار باب عقول ونامـوس نفرت ایدرلر .
دیانت سماویه نك رکن اساسیسی بولنان
حضرت ابراهیمه حاشا ثم حاشا غیرت دیانت
اسناد اولنور وحضرت لوطه بیك کره

حاشا قزلر یله قزلباشلق حکم ایدیلسور
والحاصل کیمنه قتل کیمنه کذب وخیانت
روایت اولنور ایسه بوقدر معایب صاحبی
آدملرك مرتبهٔ بشریت فوقنده چیقمش
ومظهر وحی ربانی اولمش بولندقلرینه اورو پا
عقلای جدیده سی نصل احتمال ویررلر؟ بو
اسنادات خائنانه ایله نبوت وانبیانصل نظر
نفرته دوچار اولورلر ایسه کتب سماویه
دنیلان شیلرك دخی انلردن زیاده دوچار نفرت
اولمری ایچون ازجمله توراتلردن کتاب
حذقیالی کوزدن کچیرمك کفایت ایدر ٠
باهنامه لر بیله بوندن دهارذیلانه یازلمق قابل
اولمدیغی حالده او یله بر کتاب سماویدن ارشاد
ایم فضیلتی بکله مکه امکانمی تصور اولنور؟
اورو پا عقلاسنك الوهت و نبوتی انکار

ایدیشلری ایشته بو یله توراتلر ایله اینجیلر
بیك درلو تحریفات خدعه کارانه وفتنه جو.
یانه یه دوچار اولهرق تصور ایلدکاری
الوهیت ونبوت اولوب بونلری ذکر اولنان
خربیون عقلادن اول شرقیون انکار
ایتمشلردر . قرآن عظیم الشان دین ابراهیمی
بو یولده کی افترالردن خطالردن قورتارمق
ایچون نازل اولهرق اهل اسلام دخی الوهیت
ونبوت حقیقیه بی سایهٔ قرآنده اوکرنهرك
کتب سائره نك خرافاتنی قطعیاً ردایتمشلردر .

برده الوهیتی انکار ایدن حکمانك
کندی تدقیقاتنه باقهلم . عجبا بونلر جداً
وحقیقةً منکرمیدرلر ؟ هیهات ! بوندن
بشقه برمحلده دخی دیمش اولدیغمز وجهله
حکمای مشار الیههدن بریسنی کوررسکزکه

اشتغالی تاریخ طبیعی یه محصر اولدیغی
حالده خلق اللهدن یالکز بوجکلرك بیله
حصر وتعداد انواعنده عاجز قاله‌رق
« تاریخ طبیعی یی تتبع ایدنلرك انکار واجبه
اقتدارلری یوقدر . ! » دیه تسلیمیتده بولنور .
ریاضی یی کوررسکزکه اعدادك بیله مبدأ
سزلکلرندن ومنتهاسزلقلرندن عظمة اللهی
بالاستدلال « ریاضیاتیله اشتغال ایدنلرك
واجب تعالی یی قبول وتصدیقلری ضرور .
یدر » دیرلر . مجمی کوررسکزکه جو
ایچنده کی اجرامك تدقیق وتتبعی نهایتسنده
وجود عظمت ربانیه یه حیران قاله‌رق
« هیئت تعلم ایدلدیکه وجود وقدرت باری
تحقق ایده‌رك برمنجم ایچون الوهیتی انکاره
هیچ مجال یوقدر » دیرلر . الحاصل برمشرحی

کوررسکزکه وجود بشری تشریح ایده‌رك
عقللره وله وحیرت ویرن او ماکنه‌نك
دقایقنه‌غوامضنه وقوف پیدا ایلدیکجه «شو
ماکنه‌یی خلق ایدن صانع تعالی وتقدس
نصل انکار اولنه‌بیلور ؟» دیه‌تنزیه‌باری‌یه
مسارعت کوسترزلر • علوم وفنونك
هانکی قسمنه اتباع ایدیلور ایسه ایدلسون
تدقیقات عمیقه‌نك نتیجه‌سنده عظمت‌باری‌یه
قارشو انسانه حیرت کله‌رك درحال
تسلیمیته مجبور اولدیغی‌حالده بالعکس کتب
سماویه‌دن اولمایان روایت واعتقاد اولنان
کتب عتیقه‌یه مراجعت وتدقیق ایدلدکده
انسانی فکر ربوبیتدن منع ایلدیکی‌شاشیله.
جق احوالدن دکلیدر ؟ سبب‌منعی ایسه
قدرت کامله صاحبی اولان حق‌جل وعلی

حضرتلر بنی کندی مخلوقی اولان ابعاددن دها محدود وکندی مخلوقی اولان خلایقك کافه سندن دها عاجز اوله‌رق طانتدیروب قبول ایتدیرمك جهتنده بولنمقدیدر.

اورو پا عقلاسی ظاهر حالده منکر ظن اولنور ایکن ایشته موحد حقیقی اولدقلری بو صورتله نصل مرتبهٔ تحققه واررایسه ظاهر حالده منکر نبوت ظن اولنمدقلری حالده حقیقت حالده نبوتی دخی معترف اولدقلری بنه بو قدر عقله یقین اوله‌رق اثبات اولنه بیلور. شویله که:

اورو پا حکماسی دنیلدیکی زمان بو آدملرك یالکز ریاضیون وطبیعیون ومادیو ندن عبارت اولدقلر بنی ظن ایتمك ذهنلری الك زیاده دوچار تغلیطات ایده‌جك بر ظن

باطل اولور . حکما میانده معنویون
وروحانیون فرقه‌سی دخی واردرکه دیکر .
لری تدقیقات ریاضیه وطبیعیه‌لرینی نه‌قدر
ایلرو یه کوتوروب نه‌یوك حقایق کشف
ایتمشلر ایسه بونلر دخی کندی تدقیقات
وکشفیاتنی اوقدر ایلرو یه کوتورمشلردر .
بر فرقه‌سی روحك بقاسی حقنده‌کی اعتقاد
مطمئنانه‌لرینی اوقدرایلرویه کوتورمشدرکه
عادتا ارواح ماضیه ایله مناسبت پیدا سی
ومخابره اجراسی ممکن اولدیغنه قدر ادعالره
دوشوب لوثی فیکیه کبی برطاقمی دخی ارواح
بشریه‌نك بو عالم سفلیدن ماعدا بر طاقم
عوالم علویه‌ده دخی قرارکاهلری بولند .
یغنی اثباته‌قدر ایلروله‌مشدرلر .

بونلر انسانده‌کی خصائل بسیقولو .

ژیقیه‌یی یعنی خواص روحانیه‌یی تدقیق
ایده ایده sensation یعنی احتساسات
و inspiration یعنی الهامات مسئله‌لر ینی
اول قدر ایلرویه کوتورمشلردرکه عادتا
ظاهر حالده بردن عبارت کوریلان انسانك
معناً وباطناً ایکی آدم ایدوکنی و بریسی
مهبط الهامات اولان انسان روحانی ودیکری
ایسه میدان تغلیطات اولان انسان نفسانی
اولدیغنی حکمه قدر وارمشلر و ame یعنی
روح ایله animal یعنی حیوان ارهسنی
فرق ایچون جلدلر طولدرمشلردر .

اشبو تدقیقات بسبقولوژیقیه ده بولنان
حکمانك کافهسی inspiration دینلان
الهاماتك سماویه کنه قانع اولهرق حتی
انسانده اولان اشبو استعداد عالی اوزرینه

présentiment یعنی برشیئی قبل الوقوع حس ایتمك امکانلرینه قدر بحثی ایلرو. لتمشلردرکه بو بحثك بزجه کرامات اولیای کرام بحثی ایچون مقدمات متینه اولدیغنی همان بوراجقده اوزون اوزادی یه شرحه و ایضاحه دها شمدیدن حاجت یوقدر .

ایمدی کویا حکمیات غریبه یه میال اولمق موده سیله نه الوهیت ونه ده نبوت طانیما. مق وانسان ایچون مرتبهٔ بشریتك فوقنده مراتب اولهمیه جغنی حکم ایتمك شیقلغی نصل تحسین و تسلیم اولنه بیلورکه ایشته بو فکرك کویا موردی اولمق لازم کلان اورو پاده بیله هرشعبهٔ علومك منتهیلری الوهیتك عظمتنه قارشو کردن دادهٔ تسلیمیت اولدقلری کبی فیوضات ربانیه دن تفیض

خصوصنده انسانده بك بيوك بر استعداد
بوله‌رق او استعدادی منبسط ايمه‌نك طريق
بولنديغی حالده المهامات و قبل الوقوع
احتساسات امكانه قدر قائل اوليورلر ٠
حقيقت حال بوندن عبارت ايكن اوروپا
بشريت عاديه فوقنده مراتب اولديغنه قناعت
ايتيور ديه علی العمیا برحكم و يرمك عاقل
كاری دكلدر ٠

واقعا اوروپا عقلاسی كراماتی معجزاتی
فلانلری كاملاً ردايليورلر ٠ فقط بونلرك
رد ايلدكلری كرامات معجزات برطاقم كليسا
اعزه‌سنك حضرت عيسی عليه السلام
حقنده روايت اولنان معجزات صحيحه بی
ايشتمكله كويا كنديلری دخی معجزه و كرامت
كوسترمك ايچون ايقاع ايلدكلری خوارقدر كه

انلرك كاملاً يالان اولدقلرى مؤخراً ميدان
ثبوته دخى چيقمشدر . كنديلرنده فضائل
مادية انسانيه بيله مشكوك اولان بر طاقم
كيمسه لرك كرامات كاذبه سى مسئله سنى تدقيقات
بسيقولوژ يقيه كبى عالى وجليل مباحثه
قياس ايتمكه هيچ بر كيمسه راضى اولهمزكه
حتى حكماى مشار اليهم راضى اولسونلر .

اورو پا متجددلرينك الوهيت ونبوت
وديانت كبى شيلره مادتا بغض ايتملرى بونلرى
حقيقةً قبول ايتمدكلرى ايچون دكلدر .
معلم پافك پك كوزل شرح وايضاح ايلمش
اولديغى اوزره مقدسات مذكوره انسان
ايچون خلقى وجبلى شيلر ايسه ده بونلرى كليسا
اربابى نزدنده اول قدر سوء استعمالاته
دوچار ايدلمشدركه بعدما مقدسات مذكوره نك

نامله‌ری دکشمد کجه اورو پا منجددلر بنه آنلری قبول ایتدیرمك قابل اوله‌مز . بونك دخی سبی بس بللی اوله‌رق میدانده طور یور . شو یله که :

اورو پا هنوز ظلمت جهل ووحشت ایچنده مستغرق ایکن کو یا تنو یر افکار وارشاد انام ایچون اورایه ایلك دخول ایدن نور انجق نصرانیت نوری اولمشدر . بونورك ایسه فوسفور نوری کبی برنور کاذب اولدیغی مشکاتنی الده طوتانلرك دخی معتر- فیدر . حالبوکه اورو پا قطعه سی بیك سنه قدرمدت بوحکمك محکومی اوله‌رق الوهیت ونبوت ودیانت نامنه خلقه قبول ایتدیر . لمدك رذائل قالمدیغندن دور تجدد حلول ایدوب ده درملر کبی قانلر بهاسنه منجددین

حریت وجدانیه‌لرینی استرداد ایلدکلری
زمان بو ناملره قارشو اولانجه قوتلریله
عصیان ایتمشلر واولانجه نفرتلرینی کوستر.
مشلردر • وولتر کبی دیانتك خصم جانی
ستانی اولنلرك روما کلیساسنه قارشو کوستر.
دکلری بوقدر شدت بحق طوغری اوله‌مز
ایسه‌ده حریت وجدانیه‌یی بیك سنه‌لك
برحکومیتدن قورتارمق ایچون بوشدتلری
زمانه مخصوص اولمق اوزره معذور
کورلمش واندن صکره ایسه و یقتور هو.
غو به کلنجه‌یه قدر باجمله افکار علویه
ارباب انسانلرك مقام اقدس الوهیته ارتباط
قلبلرینی اکمال وفضائل انسانیه‌لرینی اتمام
ایلیه‌جك حسیاتی پك کوزل انبساطه کتور.
مشلردر •

ایمدی معلم پافك دیدیکی کبی الیوم متجددلردن هیچ بر یمی شفقت وصدقهٔ نصرانیه نامنه بر کیسه یه بش پاره و بر مدکلری حالده بوحس جلیلك نامی تبدیل اولنه رق «انسانیت» دنیلدیکی آنده قدرتلری یتدیکی مرتبه ده بنی نوعنه یاردیم ایلمدکلری کبی «ملکوت» دنیلدیکی زمان اهمیت بیله و بر مدکلری حالده «الهامات» دنیلدیکی زمان درحال سرفرو برده تسلیمیت اولورلر. وپاپا کبی برمقتدای دینك بالادعا قونسیللره تسلیم وتصدیق ایتدیردیکی لایخطیلك دعواسنه کولو و بر درك دیکر جهتدن ویقتور هوغو کبی برشاعر حکمت کفتارك احتساسانه inspiration divine دیه بلا مخالفت روی قبول کوسترلر.

اورو پا عقلاسی نزدنده بوحال بد .
بهیات اموردن ایکن آنلرك اشتغال ایلدکاری
تدقیقات وتتبعاته سطحیجه اولسون وقوف
حاصل ایتمکسزین « اورو پا شوکا اینانیور
بوکا اینانمیور » دیه سوزلرده بولنمق عادتا
لقلقیاتدن هم ده لقلقیات مضره دن عد
اولنور .

اما دنیله جك که اورو پا عقلاسی بوقدر
حقایق پرست اولدقلری حالده نبی صحیح
اولان پیغمبر ذیشان افندمزك تأسیسنه مأمور
اولدیغی دین اسلامی نیچون قبول ایتمیورلر؟
بو یله براعتراض بزم بحثمزی اصلا تغییر
ایده مز . دیرزکه : اورو پانك دور تجددی
هنوز یوز اللی سنه للك برشیدر . بومدت
ظرفنده ایسه آنلر اولانجه قوتلر بنی کندیلر .

ینی نصرانیتدن قورتارمغه حصر ایتمشلردر ۰
اسلامیت ایله اول قدر اشتغاله وقتلری
اولمامشدر ۰ حالبوکه دیکر جهتدن حکمیات
اسلامیه اورو پایه بنه پاپاسلر طرفندن نشر
اولنوب دیانت جلیلهٔ اسلامیه یی انظار
غریبوندن دوشورملك ایچون نه قدر افترالر
ممکن ایسه ایتمشلردر ۰ اورو پا متجددلری
ایسه اوجاه دخی دنیلدیکی وجهله الوهیت
ودیانت ونبوت نامله ینه لاعلی التعیین بر
خصومت کوسترد کلرندن ۰ دین اولدقدن
صکره موسویت اولسون عیسویت اولسون
اسلامیت اولسون هیچ بر یسیله اشتغال
ایتمامليدر ۰ دیه جف القلم برده حکم
و برمشلردر ۰ بوقسمه فضائل دینیه مزی
اورو پایه بحق عرض ایده جك اولسه ق ذاتاً

« مدنیت عرب » سر لوحه‌لی یکی کتاب
کبی اسلام لهنده کوندن کونه میدان آلان
آثار کتهیئه ایلمش اولدیغی مقدماتدن بك چوق
نتیجه لر استنتاج اولنه جغنه و منجددین
بیننده کی دوستلرمزی آرتدیره جغنه اصلا
شبهه اولنه مز ٠

بو مبحثمزی مجرد اوروپا حکمیاتنه
وقوف تام پیدا ایتمکسزین بشر یتك فوقنده
مرتبه اوله مز وهمنده بولنانلره مقابل کشاد
ایلدك ٠ مجاهدات نفسیه انسانك کندیسنی
بشریت مادیه دن نه قدر عالی طبقاته چیقاره بیله
جکنی واو استعداداوزرینه فیض ربانی دخی
منضم اولنجه تغلیطات نفسانیه دن بالکلیه تبری
ایده رك الهامات ربانیه یه نه قدر واسع برمیدان
آچیله جغنی مباحثات آتیه مزاثبات ایلیه جکدر ٠

مبحث

۸

« تزکیه وتذکیه »

بیله میزشو سرلوحه مزه ارباب فصاحت لسانی اعتراض ایده جکلرمیدر . کسکین زا ایله (زکی) یا کلك دیمك اولدیغی و پلتمك ذال ایله « ذکا » دخی ز کرکلك معناسنه کلدیکی جهتله سرلوحه مزی اوصو . رتله یازدیغمز زمان انسانك کندیسنی تطهیر ایتمسیله ذکاسنی ده توسیع ایتمش اولهجغنی مراد ایلدك .

دها شو مبدأ کلامزده برمعترض عجول چیقوب ده کرك تطهره وکرك توسیع ذکایه یالکز معنای ظاهر بلرینی و برهجك اولسه و « انسان برحامه کیرهجك اولسه

ذکاسیمی آرتارمش ! » دیسه عجبا بزی
نخطئه ایتمش اولورمی ؟

طوغری سوز هانکی معناسنه کوره
النسه ینه طوغریدر . اوت ! ترشحات
وافرازات وجودیه جلدمز اوزرنده دیکر
برجلد دها پیدا ایدرجه سنه مساماتمزی
طیقایوب وجودمز تنفس ایتمز ایسه دها
ایلروسی مهم ومدهش خسته لکلره واره جق
اولان فنا بر قسوت درون انسانی استیلا
ایلرکه بوقسوت حالنده ذکای بشر دخی
براضطراب دائمی یه تحول ایلر . فقط
بز بومثللو جمل معترضه ایله زمان غائب
ایتیه لمده بحثمزده دوام ایلیه لم :

انسان برطرفدن مهبط الهامات ربانیه
ودیکر طرفدن میدان تغلیطات نفسانیه اولمق

جبلتیله مجبـول یاراتلمش اولدیغنـدن و بو
ایکی جبلیتدن هانکیسی هانکیسنه تغلب
ایتمکه باشلار ایسـه غالبك غالبیتی لاینقطع
آرته آرته مغلـوبك مغلو بیتی دخی درجهٔ
غایه یه واصل اوله جغندن تلقیات الهـامیه
استعدادینی لاینقطع آرتدیرملیدرکه توسوسات
نفسـانیه دخی میدان اله مسـون ۰

عوام میـانده سو یلنور بك عادی بر
مثل ایسـه ده بحثمزه بك موافق اولـدیغی
ایچون یورادہ دخی ایراد ایدهلم که: «برمصلی
بر بی نمازه نیچون تارك صلات اولمش بولند.
یغندن بحثله تکدیره باشـلایه رق اکر قرق
کون نمازده دوام ایده جك اولورسه بردها
ترك ایده میه جکنی سویلمش ۰ تارك صلات
دخی مقـابلهٔ دیمش که: سن ده نمازی قرق

کون ترك ایتده اکر بردهاقیله بلورایسه‌ك النکی قارشلارم »

بو ایکی آدمك ایکیسنك ده حقی واردر . انسان کندیسنی قرق کون عبادته آلشدیرمش اولورسه استعدادتعبده انبساط و یرمش و تارکیت استعدادینی ضعیف دوشورمش اوله جغندن اندن صکره آرتق الی نهایه هپ او استعداد غالب کندی غلبه سنده دوام ایده کیدر . قرق کون ترك تعبد ایله تارکیت استعدادی منبسط اولدیغی حالده ایسه تعبد استعدادی مغلوب اوله رق آرتق حریفك آلنی سجده یه کملك کوج اولور .

اختیار وارادهسنی تغلیطات نفسانیه یه قاپدیرمیوب ده الهامات ربانیه یی تلقی یه

آلشمق ایچون جبر نفس ایدیشه « مجاهده نفسیه » دیمشلردر . ایشته « تزکیه » بو مجاهده‌نك اثری اولدیغی کبی « تذکیه » دخی آنك نتیجه‌سی اولور .

تغلیطات نفسانیه نه اولدقلرینی و الهامات ربانیه ایسه نه‌دن عبارت بولندقلرینی بیلمليدركه ایسه‌نی ترجیح ایده‌یم دیر ایکن فناسنه میدان آچمامش اولسون . اوله‌دکلی؟ حالبوکه بو ایکی شیئك آرهسنی فرق ایتمك اصلا کوچ دکلدر . تعریفات واشارات دورا دوره بیله لزوم کوسترمه‌جك قدر مغلق دکلدر . انسانك درونده طوغان شی نتیجه‌سنده یا بر مضرت تولید ایده‌جك و یاخود هیچ فائده‌سی اولمیه‌جق احکامدن ایسه تغلیطاتدن عبارت اولدیغنه شبهه

قالمز . ذاتاً بو بله بر تغلیط انسانه واقع اولور
اولمز الهام دخی بیلدیرم کبی بنیشـوب او
شیئك تغلیطاتدن اولدیغنی اخطار ایلر .
نصل که الهاماتدن اولان احکام حسنه دن بر
شی انسانك وارد خاطری اولورسه تغلیط
دخی درحال بنشـه رك اوحکم حسنك هر
نه قدر سیئاتدن اولدیغنی ادعا ایده مز ایسه ده
موجبنجه حرکت کو یا اثر حماقت ایمش کبی
انسانك ذهننی چاکه غیرت ایدر . کرك
ایی وکرك کوتو هیچ برحال وحرکت اوله.
مز که انسان انك ایی لکنی وکوتولکنی اوفاجق
اولسون رجحا که ایتمینجه اجرا ایلسون . بلا
تأمل ولاجحا که هرشیئی یاپی ویرمك علی
الدوام عبثله اشتغال دیمك اولوب بو ایسه
یا مجانین کاریدرو یاخود چوجقلر احوالی ا

انسان اولادی میانده رشید وعاقل اولوب ده ازچوق مجاهدهٔ نفسیه ده بولنما- مش ونفسه کاه غالب وکاه مغلوب ودها طوغریسی اکثریا مغلوب اولمامش هیچ بر آدم تصور اولنه مز ۰ بو مجاهده نك بو محا- کمه نك ایدلدیکی پرده « وجدان » دیدیکمز شیدرکه برشیئك حق وصواب اولان جهتنی کمال بیطرفی واستقلال ایله بولمسی دیمکدر ۰ وجدانی انسان ایچنده بربشقه انسان عد ایدنلر بك بیوك برتدقیق نفس موفقیتنی کوسترمش اولورلر ۰ انسان هرمسئله ده حقسزلغی کندیسندن دفعه چالشه رق هیچ اولماز ایسه کندیسنی معذور اولسون کورمکه نه قدر بذل مجهود ایلیه جك اولسه

وجدان بوجهدرلك هیچ بر یسنه قولاق
ویرمیه رك اومسئله ده کی حقسزلغنی صورتنه
چار پار ٠

محکمهٔ وجدانك انسانه تعیین ایلدیکی
جزا « ندامت » در ٠ هیچ بر ایشندن
نادم اولماماش ودائماهر یاپدیغنی عین صواب
اولق اوزره تلقی ایتمش آدم اولـورمی ؟
مادام که انسان پك چوق حرکاتندن طولابی
نادم اولمشـدر دیمکدرکه محکمهٔ وجدانده
برمحاکمه یه دوچار اولمشدر ٠

مادام که بویله برمحاکمه یه دوچار اولمشدر
بودخی دیمکدرکه انسان هرهانکی برمسئله ده
الهاماتك عکسنه حرکتی ارتکاب ایلیوب دها
اوحرکتك ابتداسنده بالاده تعریف ایلدیکمز
ایلك موازنت ومحاکمه سنده مغلوب اولمشدر ٠

مجاهدهٔ نفسیه ومحاکمهٔ وجدانیه
وانلرك نتیجه‌سی اولان ندامت کبی مسائل
پسیقولوژیقیه‌نك نه‌قدر غریب وعجیب
اولدقلرینی شمدی شو سطرلری اوقورایکن
دخی موازنه ایچون ندامتلر کزدن بر یسنی
درخاطر ایدکز • یالکز ندامتی تخطرایدر
ایسه‌کز اولبابده‌کی محاکمهٔ وجدانیه‌کزی
ومجاهدهٔ نفسیه‌کزی بالطبع تکرار ایتمش
اولورسکز • بوده انسان ایچون بر جبلت
غریبه‌در که چکمش زمانك ندامتی خاطره
کلور کلمز تغلیطات نفسانیه درحال غیر
تلنه‌رك او ندامتك واقع وصحیح اولدیغنی
وموجب ندامت اولان ایشك پك اعلا پك
طوغری اولدیغنی حالا اثباته برغیرت جدیه

ایله مسارعت کوسترر . بونده دخی بر حکمت تغلیطیه واردر . او ایسه شاید ندامتکز سزه برعبرت ویروب ده بردهاعینی حرکت سیئه یی ارتکاب ایتمزسکزدیه حرکات آتیه کزده دخی تغلیطات نفسانیه نك سزی مستعد بولندیرمق ایستمسندن عبارتدر .

باقکز هرکسده وقوعه کلان قصورلردن اولمق اوزره بر قصورك موجب اولدیغی ندامتی درخاطرایده لم ده محاکمهٔ وجدانیه یه ومجاهدهٔ نفسانیه یه قدر مسئله نك نصل تجدد ایلدیکنه بردقت ایده لم . دیه لم که :

فلانجه مسئله ده فلانجه آدمك کوکلنی قردیغم زمان بی ایتمدك . زوالی آدمجکزیك مجزون اولدی .

بوندامت واقع اولورا ولمز تغلیطات

نفسانیه دخی او یانور . بزه دیرکه « آدم سن ده ! کوکلی قیریله حق ایدیسه مجادله یه کیر شماملی ایدی » بزدبرزکه مباحثه بی مجادله صورتنه تحویل ایدن او دکلدر . بزز . حتی او مجادله یه باشلامش اولسه ایدی بیله بزآکا او یمامملی ایدك . لازمهٔ انسانیت ومروت بونی اقتضا ایتزمی؟ نفس بزه دیرکه: « خیر خیر آنك کوستردیکی سببیت اوزرینه بزمقابلهٔ لازمه سنده بولنمسه ایدك مسکنتمزه حمل اولنورایدی . »

ایشته برندامت خاطره کلورکلمز بو یله تغلیطات نفسانیه ایله اره مزده درحال بر مناظره آچیلهرق هم ده بیوده کچه بیور ونفس بزی خطامزده حقلی وهیچ اولمزایسه معذور کوسترملیایچون بتون احتمالاتی

اورته یه قویه رق محکمهٔ وجدان ایسه بونلرك
هیچ بر یسنی قبول ایتیوب قصورمزی
یوزمزه چارپار • اوقدر مضطرب اولورز
که اوقصوری ایتدیکمز کونکی اضطرابك ده
درجه سنی بکه رك مادتا کندی کندیمزدن
اوتانیورمشجه سنه یوزمزی اوته طرفه چو
یره جکمز کلور • کوکلمز قیردیغمز آدم
او آنده یانمزه کله جك اولسه تغلیطات
نفسانیه نه قدر غلبه یه چالیشورسه چالیشسون
قولاق ویرمیه رك بهمه حال عذرلردیله مکه
مسارعت کوسترر ایدك •

ایمدی انسان بوندامتره دوچار اولمامق
ایچون هرحال وحرکتنك دها ابتداسنده
نفسیله بالمجاهده انك سوقنه قابلماه فه غیرت
ایدر و پویولده کی مجاهدات آرتدقجه

غالبیت الهام جهتنده قالوب نفس ایسه مغلوبیتی حس ایده ایده نهایت سلسنی کسمکه مجبوراولور ۰

اهل حال اولنلر مجاهدهٔ نفسیه دن هیچ بر زمان خالی قالمزلر ۰ انك ایچوندرکه معاملات ظاهره لرنده بیله حبل مناسبات بشریه لری بر قیلمدن عبارت اولسه دخی انی قیرمیوب محافظه ایدرلر ۰ اهل حال اولمیان ارباب غفلت ایسه مجاهدات نفسانیه ایله تزکی ایتمامش اولدقلرندن ناسله معاملات مادیه لرنده بیله حبل مناسبت بشریه لری برزنجیر دخی اولسه انی ده قیرارلر ۰ ایشته حکیم دقیقه اندیش حضرت سعدی :

« دو صاحبدل نکه دارند موی »
« همیدون سرکشی وآزرم جوی »

« واکر ازهردو جانب جاهلانند »
« اکر زنجیر باشد بکسلانند »

سوزینی بو معناده سویلمشدر .

شو مبحثمزده بورایه قدر سردایلدیکمز مقایساتده کی تفصیلات «تزکیه وتذکیه» دن عبارت بولنان سرلوحه مز مقصدینی بسط وتمهیده کفایت ایلمشدر ظن ایدرز . تزکیهٔ نفس انسانك ذکا وعرفانی آرتدیره رق ادنای اموره بیله عواقبی درحال نظر عبرتنه الور . و بوحالده تغلیطات نفسانیه نه قدر یابغره لر ایتمش اولسه هیچ بریسنك اهمیتی اوله میوب عارف اولان هپ کندی عرفانك مقتضاسنه توفیق معامله ایلر .

دائما مجاهده حالنده بولنان انسانك هپ مهبط الهامات ربانیه او لمق استعدادی آرتیرق

وهب تغليطات نفسانيه قوتدن دوشمه‌رك
نهايت اوانسان بردرجهٔ كمالى بولوركه انك
اودرجه‌سى حقيقةً مرتبهٔ بشريه‌نك فوقى
اولوب اكر فيـاض ربانى دخى يارلق ايدر
ايسه ذوقنى اوروپاليرك هنوز اكلايه‌مامش
اولدقلرى برطبقهٔ عاليه‌يه دخى وصوللك ممكن
اولديغى تحقق ايدر • فقط انسانلرك يوزده
قاچى بوجاهده‌يه موفق اوله‌بيليور؟ يوزده
دكل بيكده‌وحتى اون بيكده يوزبيكده‌قاچنك
بوجاهده‌يه موفقيتنى سؤال ايلمش اولسه‌ق
بنه بعيددكلدر • زيرا بوبابده‌كى اقليت حقيقةً
شايستهٔ مبالغه‌در •

انسان اوغلى قولاى قولاى مجاهـدهٔ
نفسيه‌يه موفق اوله‌بيلسـه‌ايدى هرشريعتك
عبادت وطاعتى اوقدر قوتلى اساسلراوزرينه

تأسيس ايتمسنه لزومى قالورايدى ؟ انسانى هم ده عوامه وارنجه به قدر هر كسى مجاهده يه الشديرمق ايچون دراو درلو طرق طاعات كشـادينه لزوم حقيقى كورلمش وبو بابده كى حكمت ايسه هركونه اعتراضـدن مصون بولنمشدر ٠

بافكز عبادت وطاعتك مجاهدهٔ نفسيه يه نصل ياردیم ايلديكنى برمبحث مستقل صورتنده براز شرحه كيريشه لم ده كويا هركون كوزلرمزك اوكنده طورمقدن ناشى شايان بحث اولميان بديهياتدن معدود برشيده دخى نه لطيف حكمتلر اولديغنى كوره لم ٠ فقط عبادتك مجاهدهٔ نفسـيه يه ياردیمى طبيعت بشريه اوزرنده بر تأثير ديمك اولوب بوحالده ايسه عبادتك دخى بر امر طبيعى اولمسى لازم كله ٠

جکمندن اول امرده مسئله‌نك بو جهتنی
حل ایده‌لم :

مبحث

۹

« عبادت طبیعیاتدندر »

بعض مباحثمزده اولدیغی کبی بو مبحثده
دخی سرلو حه‌مزی بر جمله‌ٔ سؤالیه
صورتنه قو یوب ده « عبادت انسان
ایچون طبیعی دکلیدر ؟ » دیه‌جك اولسه
ایدك یالکز ظواهر و سطحیاتدن استخراج
احکامه چالشانلر درحال « دکلدر ! »
جوابنی و یره‌رك جوابلریی تأیید ایچون
دخی او یله برطاقم حرکات ظاهرهٔ مجبوره‌نك
انسان ایچون اصلا طبیعی اوله‌میه‌جغنی
درمیان ایدرلر ایدی . بوحاله مسئله‌نك

حلی اولمق اوزره عبادتك انسان ایچون طبیعی وجبلی اولدیغنی سرلوحه مزده کورنجه مطلقا استغراب ایتمش اولمری لازم کلور . بز ایسه بو استغرابدن دها زیاده ممنون اولورز . زیرا واقع اولان استغرابلری اوزرینه مسئله‌نك صورت حلنه دها زیاده اهمیتله ودقتله نظر ایدرلر .

اثبات مدعایه شو یوزدن بدأ ایده‌لم که :

عبادتك طبیعت وجبلت بشریه مقتضا سندن اولدیغنی انکاره میدان اولمق ایچون بعض سطحی فیلسوفلرك یاپدقلری وجهله نظر حکمتده عبادتك لزومی اولدیغنی روایت ایتمك مادتا یالان سویلمك و یاخود حکما کرچکدن عبادتی رد ایتمش ظن ایلمك حکمتی ده حکمانك احوالنی ده بیلمامکدر .

چین کبی الك قدیم برملتك قونفوسیوس
کبی جداً حقیقت بین اولان حکیمی دیانت
چینیه نك امر ایلدیکی مراسم عباداتی تأسیس
ایلمشدر • یونان قدیم حکماسی کندی
دینلرنجه لازم کلان عباداتی اجرا و ایفا
ایدرلرایدی • حتی معلم کل سقراط دیانت
قدیمه نك امر ایلدیکی مراسم عبودیتی ایفا
ایتمامکله اعدامه حکم اولندیکه ایشك بو
درجه سی یونان قدیمده فلاسفه نك دخی
عبادته نه قدر مجبور عد ایدلدیکنی موازنه یه
مدار اولور • حالبوکه سقراط یونان قدیمك
خرافاتدن عبارت بولنان دیانته اتباع ایتمدی
ایسه اصل کائناتك خالق اعظمی اولان حق
جل وعلی حضرتلرینه عرض عبودیت
ایچون بوسرکشیٔ حق پرستانه ده بولندی •

سقراط کبی مذهب الهی به سالك اولنلرك کافه‌سی تنزیهات روحانیه یولله عبادتده بولندقلری کبی کرك یونان و کرك روما حکمای سائره‌سی دخی هپ مجبور عبادت اولمشلردر . فلاسفه میانده یالکز کلیاً منکرینden اولنلر ترك عبادت ایتمشلر ایسه ده بونلرك عددلری یك آز اولدیغی کبی کندی مسلکلری دخی ایلرو لیه میوب نهایت جله‌نك منکر و مجهولی اولمش قالمشدر .

انسانلر ایچون برشیئك طبیعی اولد . یغی نه ایله اثبات اولنور ؟ بو سؤاله الك شامل بر جواب اولمق اوزره دنیلیورکه: اخرك تعلیمنه محتاج اولمقسزین انسانلرك کندی کندیلرینه لزوم و احتیاج حس ایلد کلری شیلر طبیعاتدندرلر . مثلا طعام ایتمك

وصوغوقدن صيجاقدن بيزار اولمق كبي كه
بو لزوملر بواحتياجلر كيمسه‌نك تعليم وتفهيمنه
وابسته اولمقسزين هب كندى كندينه
عيان اولمشلردر ٠

فقط اكل وشرب كبي شيلرك الك قبا
الك مادى طبيعياتدن اولدقلرينى نظر دقتدن
اوزاق طوته جقمى يز؟ بونكله برابر بوكونكى
اكل وشربمز بوكونكى تلبسمز انسانلرك
احوال ابتدائيهٔ وحشيه‌لرنده بويولده‌كى
طبيعياتنك عينيدر ديه‌ادما ايده بيلورمى يز؟
بوكون بركيمسه‌نك جانى اعلا ومصنع
بر طعام ايستر ايسه بك طبيعى بولورز ٠
مثلا « بيچاره‌نك جانى مكمل بر صاريغى
بورمه ايستمش ٠ بو آرزو ايسه طبيعيدر »
ديرز ٠ حالبوكه بر يوزى عظيم بر بالطه

کیرمدك اورمان وانسان اولادی دخی
حکمانك دیدکلری کبی آنك ایچنده طوته
بیلدیکی حیوانی ویاخود اغاجلردن دوشیره
بیلدیکی میوه یی و یا یردن چیقاره بیلدیکی
کوکلری یمك ایله متعیش بر سوری حیوان
ایکن جانی صار یغی بورمه و یاخود
کشکول فقرا کبی شیلر ایستیه بیلورمی
ایدی ؟

دیمك اولیورکه طبیعیات دنیلان شی
انسانك ترقیات مادیه ومعنویه سنجه
منبسط اولور بر کیفیت ایمش . مثلا
موسیقینك انسان ایچون طبیعی اولدیغنه
مادیون حکمانك دخی اعتراضلری یوقدر .
انسانلرده کی شو جبلت موسیقیه یی اثبات
ایچون دیرلرکه الك زیاده بدویت وحتی

وحشت حالنده بولنان انسانلرده دخی ایی
کوتو برنغمه پردازلق واردر ٠

اکا هیچ شبهه یوق ٠ فقط آنلرك
موسیقیسی نه شمدیکی او پرالر کبی ایدی
نه ده شمدیکی پر یمادونلر قونتراتنولر کبی
تفنی ایدرلر ایدی ٠ حوایج اطعامیه لری نه ٠
قدر ساده ایسه حوایج موسیقیه لری دخی
او نسبتده ایدی ٠ نسل که الیوم اقوام
وحشیه ده هب بو نسبتی کورمکده یز ٠

طبیعیات بشریه یی آراشدیرد قجه طبیعی
دیلان شیلرك بلا تعلیم انسانلر طرفندن لزومی
حس اولنانلردن عبارت بولندیغی حقنده کی
تعریفك افرادینی جامع اولدیغی میدانه
چیقیورمی ؟ زیرا ایشته موسیقینك طبیعی
اولدیغی علی العموم مصدق ومعترف بولند.

یغی حالده بو فنك کلی تعلیمه احتیاج کو ستر دیکی دخی بدیهیاتدندر . اوحالده طبیعیاتك افرادینی کاملاً جامع بر تعریفی اولمق اوزره دیه جکزکه : یر یوزنده منتشر انسانلرك کافهسی نزدنده حس اولنان شیلر طبیعیدر .

بو تعریف قبول ایدر ایسهك برچوق شیلر بولورز وآنلری اوقدر طبیعی کورورزکه آره یره اصلا تعلیم کیرمدیکی حالده عموم نوع بشرك اولبابده بر قاعدهٔ مطرده یه اتباع ایلدکلرینی مشاهده ایلرز . مثلا بر آجی حس ایدنلرك « آی! » دیملری کبی که بیکلرجه لسانلرك اختلافلرندن قطع نظر دنیانك هر طرفنده انسانلرك برطرفلری آجینجه « آی » دیه اعلان اضطراب ایدر .

طبیعاتی بو درجه یه قدر بسط ایلدکدن
صکره عبادتك انسانلر ایچون الك طبیعی
بر شی اولدیغنه شبهه یله قالمامش اولور ٠
زیرا افر یقا وامر یقانك الك وحشی ملتلری
نزدنده یله قدرتلری یتدیکی درجه لرده برنوع
عبادت کورلمشدر ٠ کیمسی بر اغاجی کیمسی
برقیایی معبد ایدرك اورالرده اللهه یالوارمقده
ورجالرینی قبول ایچون درجهٔ وحشتلرینه
کوره انسان قربانله قدر وارمقده درلر ٠
الیوم وحشی متمدن کافهٔ ملتلر نزدنده عبادت
بلا استثنا بوقدر عمومی و بناءً علیه
طبیعی اولدیغی کبی الك قدیم زمانلردنبری ده
بو حال عموماً کورلمشدر ٠ هم ده هر عبادت
ایدنك کوزلری وقلباً توجهی سمت سمایه
اولمق عمومی وطبیعی اولمسندن اقتضا ایدر ٠

ایشته عبادتك طبیعی اولمسی بوقدر باهر ایکن بنه عبادتك طبیعی اولدیغنی ادعا ایدوب طورمق آرتق برمکابره صایلور . بو مکابره دخی مجرد ادیانه قارشو برخصومت حسبیه دن بشقه هیچ برشیدن نشأت ایتز .

اکر عبادت انسانلر ایچون طبیعی وجبلی اولسه ایدی تزکیهٔ بشریه ایچون هیچ بر تأثیری اولهمامق لازم کلورایدی . بو تأثیرك محقق اولمسی دخی عبادتك طبیعی اولدیغنی بشقه وجه اثبات ایدر بر برهان مادیدر . ایمدی عبادتك مجاهدهٔ نفسیه یه نصل یاردیم ایلدیکنی بوندن صکره کوره لم :

مبحث

١٠

« عبادت مجاهدهٔ نفسیه یه نصل »

« یاردیم ایدر »

بوندن مقدم بر مبحثمزده دیمش ایدك که تزکیهٔ نفس ایچون انسان تغلیطات نفسا نیه یه اصلا میدان و یرمیوب طبع بشرده الهامات ربانیه یی حسن تلقی یه اولان استعدادی دائما منبسط ایتکه چالشملیدر . بو بو مساعیده عبادتدن زیاده انسانك ایشنه یارایه بیله جك بشقه هیچ بر واسطه اوله بیلورمی ؟

هر هانکی دینده اولور ایسه او . لسون عبادت محضا لوجه الله اختیار اولنور برشیدر . موقع عبادتده بولنان انسان کندینی طوغریدن طوغری یه حضور معنوی ربانیده

بولور • حالبوکه انسان قسمی اللهدن بشقه یه کندی بنی نوعندن بر یوك حضورده بولنسه یله مخالف ادب برحال وحرکتده بولنماق ایچون اولانجه قوتیله جبر نفس ایدر • مثلا قواعد صحیحهٔ آدمیت وانسانیته موافق اولمیان ومع هذا نفس طرفندن دائما توصیه ایدلمکدن خالی قالمیان منهیات ومستکرهاتدن برشی یاپماق ایچون انسان دائما دقتلی طورانور •

حالبوکه حضور او یله بنی نوعمزدن اولان بیوکلرك دکل جناب حقك حضوری اولدیغی حالده انسانك دها بیوك بر دقتله طورانمسی لازم کلمزمی ؟ بنی نوعمزدن اولان بیوکلر بزم یالکز ظواهرمزی کوروب بواطنمزی کوره مدکارندن آنلر حضورنده

یالکز ظاهری معایبدن احترازواحتیاط
ایدهرك باطنلرمزکافی السابق چیفت چارشیمی
کبی اولورسه بر بأس کورمیز . اماحق تعالی
حضرتلری ظاهری ده باطنی ده بیلدکلرندن
آنك حضورنده ظاهرآنصل بیونمزی بوکوب
شرمسارانه بر طور ایله طورر ایسهك
باطنمزدن دخی تغلیطات نفسانیه یی ازاله ایدهرك
علی قدرالامکان حضور باری یه برقلب پاك
ایله چیقمغه غیرت ایدرز .

شو مجبور یت دخی بر مجبور یت طبیعیه
اولدیغندن هر بری طبیعی اولان عموم ادیانده
بولندیغی کبی آیات صحیحه و منزله سماویه ایله
موضوع وحق اولان بردین نصل دهاز یاده
طبیعی ایسه اودینك رسم عبادات وطاعاتنده
بویله تصحیح ظاهر وباطن امرنده کی مجبور

یت دخی دها طبیعی ودهاقوی اولور.

ایمدی انسان هر عبادتده تغلیطات نفسانیه یی منع ایده ایده آرتق بو قوهٔ وسوا سیه یی بالکلیه حکمدن دوشورمش اوله. جفی کبی اکا مقابل الهامات ربانیه تلقیاتنه اولان استعدادی دخی آرتدیره آرتدیره دها زیاده تزکیهٔ نفس ایتمسی ده عادتا مرتبهٔ تحققه وارر.

اما حین عبادتده کرك حرکات ظاهره وکرك تهیات باطنه جه شو دقایقه رعایت ایدلیه جك اولورسه او یولده ایدیلان عبادت عماد دین اولان نماز یله اولسه « سر بزمین دم بهوا میکنند » توصیفنه سزا کور یلوب عبادتدن بیله معدود اوله من. عبادتده همذکرهم فکرشرطدرکه ذکر

ایشـته حرکات ظاهره‌نك ترتیباتنی ایجاب ایلیـوب فکر ایسـه حین عبـادتده قلبی وذهنی تغلیطاتدن بالکلیه قورتاروب انجق جناب حقه حصر وتخصیص ایلمکی اقتضا ایتـدیرر • قلب بو « رابطه » یه الشدقدن صکره بر دها اندن آیر یله‌مزکه تغلیطـات نفسانیه اوقلبه کیرمکه یول بوله بیلسون •

عبادت واطاعتك هرهانکی دینـده اولورسه اولسـون محضا لوجه‌الله اولد. یغنی و بوحالـده عبادت واطاعتـلرك هر نوعنده قلبی حق تعالی یه ربط ایله تغلیطات نفسانیه یه یول ویرمامك غیرتی بالطبع موجود اوله جغنی حکم ایدیشمزدن بتـون دینلری نظر مساواتله کورمکده بولنـدیغمز اکلا. شلسون • بالعکس مسـئله بو نقطهٔ نظردن

تلقی اولنور ایسه نظرلرمزده دیگزك علو
قدر ومنزلتی برفاندها آرتار • زیرا برکره
مراق ایدیلوب ده ملل سائره‌نك وازجمله
انلرك اکملی اولان نصارانك عبادتلری نه‌دن
عبارت اولدیغنی اوکرنملی • صکره‌ده بزم
اعظم عبادتمز اولان نمازك ایکی رکعتنی
کوزلجه بر تدقیق ایتملی • تسبیحك فاتحهٔ
شریفه‌نك رکوع وسجوده‌کی تنزیهانك
تشهددهکی تحیاتك صلواتلرك معنالرینی
کوزلجه تفکر ایتملی • دیلز ایله سویلدیکمز
بو کلمات مبارکه‌نك معنالری فکرده وتأثیر-
لری دخی قلبده اولدیغی حالده ارتق نماز
قیلار ایکن برآدمه تغلیطات نفسانیه‌نك
یول بوله بیلمسنه نصل امکان ویریلور ؟
بو تزکیهٔ نفسیه اوقات خمسه ده تکرر ایتد.

کچه انسان ایچون الهامات ربانیه یی حسن تلقی استعدادلری منبسط اولدقجه اولور ؟

شمدی برده تارك عبادات اولان انسانی دوشونملی که عمرنده نه تغلیطات نفسانیه یی دوشونمکده در نه ده الهامات ربانیه یی اذاناً بو ترك فکر نفسك برنجی ارزوسی دکلیدر؟ انسانه برکره بو قیدسزلق کلنجه میدان بالکلیه میدان تغلیطات اولوب اره لقده برکره قلبه حسیات حسنه کله جك اولورده انسان « شو ده شو یله اولملی ایدی » موا. فق انسانیت اولمق اوزره شو یله اولملی ایدی » دیه جك اولورسه درحال نفس غروره کله رك انسانی عادتاً تحمیقه قدر وارر و او اثر الهامی همان محوایدر .

امان یارب ! انسانه برکره بو آزغنلق

كاورسه انسانلقدن عادتا نه قدر تباعد ايليور ! انعامدن بيله فى الحقيقه اضل اوليور • زيرا اويله بر آدم بتون نوع بشرك عنايتنه مظهر اولسه ايلك قدرى بيلك شانندن اوله ميه جغى ايچون نه بشريتك دشمنى اوليور • بشر يتده كوردیكى ادنا قصورلرى بيله بيوك بيوك لطفلره فدا ايده . ميه رك هب او قصورلرك منقدى اوليور • يالكز بر ادمدن بيكلرجه عنايت كوروب ده يالكز بر فنالق كورسه بونجه عنايتلرك كافه سنى درحال اونوتوب يالكز او بر فنالغك اوتانمقسزين انتقامنى المغه قدر واريور • كنديسنى عالمه وانسانيته خدمتدن بالكليه مستثنا عد ايدرك جهانك كنديسنه مسخر اولمسنى ارزو درجه لرينى بوليور • نفع عالم

ایچون بر کوزل خدمت کورمکی نفسنه
پدیره مدیکی حالده کندی نفع ذاتیسی ایچون
اولنجه انك ذره قدر یئی فدا ایده میه رك کمال
حرص وتهالکله اسبابنه تشبث ایلیور ٠

ارتق بویله بر نامردی ده مردصایق
قابلی اولور ؟

امر تزکیه ده دها ایلرو یه واروب
ده وصول الی اللهی اره یانلر ایسه بویله
دنیا پرستلره قیاس قبول ایتمك شویله طور ٠
سون عبادت ساده ایله متعبد اولنلره دخی
قیاس ایدیله میه رك انلر ترك ماسوی وتجرد
مراتبنه ایاق اتیورلرکه نتیجه مزی اله
المقسزین بو بابده کی ملاحظات قاصرانه ٠
مزی دخی قارئلرمزك نظر حسن قبوللرینه
عرض ایده لم :

مبحث

١١

ترك ماسوى و تجرد

انسان براز كندیسنی بوقلایوب دوشو نه جك اولورسه كوررکه تغلیطات نفسانیه یه میدان اچمغه سبب اولان شی علائق بشریه در ٠ مال و جاه و اولاد و عیال كبی علائق دنیو یه دن هر بری انسانی كرك حسن وكرك سوء تأثراته دوچار ایتمه نك اسباب اصلیه سی اولوب بو تأثرات ایسه انبساطه كلنجه انسان ایچون هر بری برر مدار اعظم تغلیط اولمقدن كیرو قالمز ٠

تدقیقده براز دها ایلرو یه كیدیلمجك اولورسه علائق دنیو یه نك دكل مشاهدات

مادیهٔ خارجیه‌نك بیله مانع الهام ومؤید تغلیطات اولدیغی تحقق ایلر • خارجی مشاهداتدن هر بری انسانده یکیدن یکی یه بر فکر اویاندرمغه سبب اولهرق مثلا النده قلم اولدیغی حالده ذهنی بر نقطه یه حصر ایله کندینجه مهم بر مسئله بی حل ایچون دریای تأمل وملاحظه یه طالمش کیتمش اولان انسانك کوزینه بر اره‌لق ایکی سیکك معانقه‌سی ایلیشور ایلیشمز ذهننده اولان شیلرك کافه‌سی براقه کیدرك نهایت سینکلر تماشاسی بتدکدن صکره انسان «نه بی دوشو - نیورایدك؟» دیه ایلك دوشونجه‌سنی کندی کندیسنه صورارده بنه بولوب درخاطر ایده‌مز •

مسائل دقیقه ایله اوغراشان بر حکیم

وادبیات مالیه ایله اشتغال ایدن برادیب کندی کوزلری او کنده ذهننی شاشیرتهجق شیلر بولنمامسنی وقولاقلرینه مالایعنی سوزلر کلامسنی آرزو ایلدیکندن مشکلنی حل ایچون هپ سکوت وسکون ایستر • زیرا هر درلو مسموعات و مشاهدات انك ذهننی نصب وتخصیص ایتمش اولدیغی نقطهدن تبعید ایلیه جك برمدار تغلیطدر • کورولتی باطردی شماته ولوله ایچنده درت قلم رقدن عبارت برحساب یاپمق ایکی بیتدن عبارت بر شعر سویلمك عادتا هر یکیتك کاری اولمیوب بعض شماته ایچنده دخی بو مثللو مشاغل فکر یهده بولنه بیلمکه مقتدر اولانلر ایسه مطلقا او کورولتیلره قولاق ویرمامکه یعنی مسموعات ومشاهدات مذکوره یی

کندی نظرنده کائنلم یکن حکمنه قویمغه
مقتدر اولنلردرکه بو حال سائرلرینك بر
سکون وسکوت اره‌سنده اولان احتیاجلر یله
انك کندیسنی مجاهدات ومسموعات معجزه
دن خارج طوته بیلمسی حکمده هب برمساوات
حاصل ایدر ٠

مشاهدات ومسموعات مادیه‌نك بیله
امر تغلیطده تأثیری بو درجه‌لره واردیغی
حالده علائق مهمهٔ دنیویه‌نك نه قدر تأثیری
اوله‌جغی بردها ملاحظه یه شایان اولور ٠
اولادندن بریسی خسته ویاخود وفات
ایتمش ویا قاریسی طرفندن خیانت کورمش
وبغیرحق منصبندن اقبالندن آیرلمش ویاخود
بیوك بر مال غائب ایتمش اولان انسان برنائرهٔ
تأثر ایله چایر چایر یاندیغی حالده ذهنی بو

تغلیطات عظیمه دن قورتاروب وطوپلایوب
ده الهامات ربانیه نقطه لرندن بریسنه
حصر ایده بیلمك قابلمی اولور ؟ بو مثللو
علائق عظیمهٔ دنیویه نك موجب پریشانئ
افکار اولان تغلیطات عظیمه سی بر چوق
تسلیاتله بر طرف اولمینجه او انسانده سکون
قلب وصفای خاطر اره مق عادتا محالاتدندر .

علائق دنیویه نك امر تغلیطده نه یوك
تأثیری اولدیغنی دها زیاده حساس بر میزانله
موازنه ایتمك ایچون نظر دقتمزی بر دها
کیرو یه ارجاع ایده لم . یوقاروده دیمش ایدك
که مسائل دقیقه ایله اوغراشان مسمومات
ومشاهدات مغلطه دن کندیسنی قورتارمق
ایستر . تغلیطك بو صورت نازکه سنی بردیکر
جهتدن دخی تدقیق ایلیه لم :

انسان حل مشکلات مهمه ایله اوغرا-
شدیغی زمان ذهنی فکرینی نصل استخدام
ایلدیکنه بردقت ایتمایدر . باقلیدرکه ذهنی
بشقه هیچ برطرفه آغنامقسزین هپ مطلوبی
اولان نقطه ایله اشتغال ایده بیلیورمی؟ ایده-
میورمی ؟

ذهنی مجسمآ بر نقطه اوزرنده اشغال
ایدوب ده بشقه شیلری ذهننه اوغراتمامغه
مقتدر اوله جق انسان میلیونده بر بولنه مز .
مطلقا ذهن برسینکاك برتك کوزی بال
کوچی شکلنده اوله رق طقوز بیك کوزه
منقسم اولمسی نقطه سندن طوتدیره رق صنعت
کاملهٔ سبحانیه اوزرینه درین وطاتلی بر
حیرته طالهیم دیرکن ذهنی بوکوزلرك کوچ

شکلنده او لمسندن آری قوانمه آندن باله
وفی الحال حلوایه انتقال ایدرمك بر آرهلق
دخی قائن والده سنك درت کون اول
یاپمش اولدیغی حلوانك میانه سی یاپمش
بولنمسندن طولایی ایتدکلری غوغایی تخطر
ایتکله درت کون اولکی حدتی عودت
ایدرمك قدرت بالغهٔ صمدانیه یه حیران اولهیم
دیرکن راعلا تجدید حدتله بتون بتون اولکی
چیغرندن چیغار کیدر . بومثللو حالارذهنلر
یله مشغول اولنلرك هرزمان استغرابلرینی
موجب اوله جق درجهلرده کثیرالوقوعدر .

ایدی خارجدن برمشاهده ویاخود
برسماع انسانی تغلیط ایتیه جك اولدیغی
حالده یله قوهٔ تغلیطیه انسانی اشغال ایچون
کندی کندینه بومثللو وسائل تغلیطیه

بولور چیقارر ده انسانی زه‌دن زه‌یه آثار
ایسه برده علائق دنیویه‌نك ایجاب ایلدیکی
بیوك بیوك انتریقه‌لر ایچنده بولنان آدمده
تمامیت فکر نصل میسر اولور ؟

مشغولیت فکریه ایله اشتغال ایدن برآدم
برآره‌لق کیجه یار یسندن صکره برکوزل
اویقودن اویانوب یتاغی ایچنده هم ده قراکاقده
اوله‌رق اوتوره‌جق وکندی کندیسنه دو
شونه‌جك اولسه ذهننه نه‌لر کلور ! نه کو
زل سانحاته مهبط اولور ! عادتا کندیسندن
کچمش ده برعالم دیکره وارمش ظن ایده‌جکی
کلور . اوزمانکی مواردات ذهنیه‌سنی بشقه
هیچ برزمانه قیاس ایدهمز . فکر ابعاد
مجرده‌یی جولان ایدوب ده بتون مشاهدات
حسنه‌سنی انساه کتور یورمش کبی برشیلر

اولور . ایشته اوزمان انسان یالکز بر نقطه یه حصر فکر ایتمك ایستر ایسه دها قولایجه موفق اوله‌رق بشقه زمانلر ده دوشونه‌مدیکی حل ایده‌مدیکی شیلری اوزمانلردن دها پك چوق زیاده سهولتله حل ایدر . بو نك سببی نه‌در ؟ اوآنده علائق خارجیه‌دن ممکن مرتبه تجرد ایتمش وکندی کندیسنه قالمش اولمسی دکلیدر ؟

فیلسوفلر شاعرلر رساملر بسته کارلر اکثر یا لاقید ولاابالی آدملر اولورلر . بونلرده علائق دنیویه سائر آدملرده اولدیغی قدر حکم سورمز . ثروت وسامان اولاد وعیال رتبه وجاه اصحابندن اولسه‌لر دخی علائق مذکوره آنلرك فکرلرینی تمامیله محکوم ایده‌مز . بوایسه مسلکاری حسبیله

اوته دنبری کندیلر بنی علائق مذکوره‌نك
تحکمندن قورتارمغه غیرت ایده‌ایده بر
درجه‌یه قدر موفق دخی اولمش بولنملرندن
نشأت ایدر . بیك درلو تغلیطات ذهنی
پنجهٔ تحکمی آلتنده ز بون ایتمش اولدیغی بر
زمانده یوکسلك براغاچدن دوشن الما نظر
حکمتی جلب ایدوب‌ده جاذبهٔ ارض و
سقوط اجسام قانونلری کشف اولنه بیلورمی؟
ذهن بویله بر محکومیت آلتنده ایکن انسانك
الی واروب‌ده « وه نوس‌ده میلو » یی
تراش ایلیه بیلورمی؟ بویله برز بونلغله شاعر
برمصراعمی سویلیه بیلور؟ بویله برحالده
رسام النه فرچه‌می آله بیلور؟ نفس آلمغه
مقتدر اولهمیه جق اولان بسنه کار درت
صدایی بر دیره کتوره‌رك براثر موسیقی‌یی

نصل میدانه کتورمکه مقتدر اولور ؟

ایشته تغلیطات نفسانیه انسانی خط مضلو بدن تحریف ایچون بو یله نه قدر دقیق بر درجه یه قدر اجرای حکم ایلدیکنه دقت ایلیوب ده بعده طول امل وحرص افراط وفکر عداوت واستعداد اختیالات کبی امراض نفسانیه نك برده علائق عظیمهٔ دنیو یه ایله اتحادلری حالنده انسانی انسانلغندن نصل چیقاره جغنی دوشونمليدر .

ایمدی وصول الی الله غیرت مجاهده کارانه سنده بولنان کبار اهل الله کندیلر بنی ترك ماسوی ایله علائقدن تجرید ده اوقدر همت ایدرلر و بو مجاهده لرنده اورتبه ایلرویه دخی کیدرلرکه بعض استغراق حالنده بشر . بتك قات قات فوقنه چیقه رق کندیلربنی

حقیقةً عـوالم دیکرده بولورلر • فقط تغلیطات بونلرك دخی انکار بنی بنه براقز • مطلقا بر فرصت دوشوردیکـه کندیلر بنی بشریت مادیه درکه‌سنه ارجاع ایدهرك او فوجه اهل حالاره :

کهی بر طـارم اعلا نشینم
کهی بر پشت پای خود نبینم

دیه یرتر و بو سـوز دخی عین واقع اولهرق سویلنمش اولور •

تغلیطاتك پنجهٔ تحکمی علی قدر الاستطاعه اورکـونلیلر ایله کیرویه چکـدیرهرك استعداد بشری یی حسن تلقیٔ الهامه مهیا ایتمکه هر کسـك بردرجـه یه قدر قدرتی واردر • فقط ارباب مجاهده و کبار اهل الله فیض صمدانینك دخی معاونت رشاد بخشا

سی ایله انسانی عادتا انسانلق مراتبنك
اوقدر فوقنه چیقاره بلورکه بو مرتبه یه
وصول میسر اولدیغنی کورنلر ودها طو-
غریسی بونی کورمکه مقتدر وموفق اولنلر
- زیرا بو مشاهده دخی هر کوزه میسر
دکلدر - برصفوت ازلیه وابدیه ایله اصطفا
ایتمش بر امتیاز مال العال ایله من الازل الی الابد
ممتاز بولنمش اولان سعادتمندان نوع بشر
ایچون ملهمیتك دخی فوقنده اولق اوزره
مهبط وحی رحمانی اولق مستبعد دکل محقق
اولدیغنی تسلیمده اصلا تردد ایتمز .

انسان ایچون مرتبهٔ عادیه نك اوست
طرفی اولهمیه جغنی وهم ایله امکان نبوتی
انکاره قدر وارانلرك بو بابده سوزلری هیچ
اولمز ایسه مسموع اولهیلك ایچون کندی

استعدادات حسنهٔ بشریه‌لرینی نه قدر
منبسط ایتمش وکندیلرینی حکم تغلیطاتدن
نه درجه یه قدر قورتارمش اولدیغنی کورمك
لازمدر ۰ بومثلاو در بدرلك اغلبنده ترك
ماسوی ایله علائق خارجیه‌دن تجرد مراتبنه
یاقلاشمق شو یله طورسون حتی ریاضت
عادیه یه بیله رعایت اولمدیغنی پك چوق
تدقیقاتمز اوزرینه حکم ایده‌بیلورز ۰ مثلا
بونلر برکره کندیلرینی بلای عیش ونوشدن
قورتارمغه بیله مقتدر دکلدرلرکه تغلیطاته
بالاستقلال میدان حکم فرمائی بی آچه‌جق
اولان شیلرك برنجیلرندن بریسی‌ده بوحالدر ۰
آقشاملری مثلا ساعت اون بردن کیجه‌نك
اوچنه دردینه قدر عشرت ایده‌رك بعده
مست لایعقل ظبارانوصباحلری دردخمار ۰

دن باشنی قالدیروب کوزلر ینی آچه میدان
برآدم کون اورته سنده برقاچ ساعته مخصوص
اولمق اوزره تسکین مرض مخمور یت ایدر
ایسه اوآدم ایچون بشریت عادیه نك فوقنه
اصعاد ذهن شو یله طورسون بشریت
عادیه درجه سنده دخی قاله میه رق دها اشا
غیده بردرکه یه اینك محققدر . بوقدر خسته
برذهن ایله مباحث عالیه دن بحثه نصل مقتدر
اولورکه حتی دقایق اسرار نبوته قدر ذهن
صاردیره بیلسون ؟

ارباب دانش ایسه معده یی لزوم ضرو
ر یسندن زیاده طولدیرمق یله تغلیط ـ اته
یول آچـق اولدیغنـه قانع اوله رق اکل
وشر بلرنده دائمـا درجهٔ اعتـدالی ترجیح
ایتمشلردر . تجارب عادیه ایله اشتغال ایدنلر بو

حکمك دخی اصابتنی قبول ایتمشلردر . زیرا معده
چاتلاینجه به قدر مملو اولوب ده بتون خدمت
وجود بلای هضمله مشغول اولدیغی زمان
ذهنك هیچ بر نقطه اوزرنده استقرار ایده مدیکی
کورلمشدر . اوحالده انسان اویقویه واره جق
اولسه مدهش مدهش رؤیالر کوره رك
راحت خوابده بیله ذهنك مستریح اوله .
مدیغی تحقق ایلر .

الحاصل طبیعت بشریه ده کی تلقی
الهامات استعدادینی بسط ایدر تغلیطات
نفسانیه امراضنی منع ایچون تزکیه ایله
تذکی لازم کلمجه بو بابده عبادات وطاعاتك
تأثیرات کلیه سی اولمق بالطبع محقق ایسه ده
عبادات مذکوره یی برحرکت غیراختیاریه
صورتندن قورتارمق وذهن وفکری درجهٔ

مطلوب ۀ عالیه یه قدر اعلا و اصعاد ایتمك
ایچون انسانك کندیسنی علائق دنیویه دن
تحکمندن قورتارمغه وانسانلقجه استعدادینی
استحصال ایتمکه دخی غیرت ایلمه‌ی
لازمدرکه بکله دیکی فیوضات ایله مستفیض
اولهبیلسون ۰

« خاتمه »

بورایه قدر سرد ایلدیگمز مباحث مندرجاتنی قارئلرمز نظر محاکمه لرنده
اجمال ایدرلر ایسه لطیف بر حکمتی میدانه
چیقارمش اولورلر ۰ او حکمت ایسه
میلیارلرجه ابنای بشرك بر یسی دیکرینه
مشابه اولمق شویله طورسون هرزمانده
کوره برتك انسان بیله کندی کندیسنه
مشابه اولمدیغی والهامات و تغلبطات تعبیر

ایلدیکمز حالار بوعدم تشابه عمومیك
درجه‌سنی بر قاعده‌ها آرتدیرمق حقیقت
کبری نقطه‌سنده دخی انسانلری همان
هرکسك کندیسنه برمذهب ایدینه‌جکی
درجه‌لرده دوچار تشتت ایلدیکی حالده
اویله کندی اوهامنی و باخصوص بر فکر
مریضك محصول مضری اولان اوهامنی
خلقه درس حکمت اوله‌رق صاتمغه چا-
لیشان غافل و مغفلرك ترهاتنه قابلیه‌رق
ابنای بشر تزکی وتذکی به صرف ماحصل
اقتدار ایلیه‌جك اولورسه نقطهٔ رشادده
بالاتحاد حاصل تساوی ایتمکه قدر مقتدر
اوله‌بیله‌جکلری قضیه‌سندن عبارتدرکه
مسئله بوصورتله حل اولندقدن صکره
اختیار وارادهٔ جزؤیه و یاکلیه بحثلرنده

کندی عدم مکملیت انسانیه لرندن طولایی مسئولیتی ذات « لایسئل » صفات جناب کبریایناهی یه عطف ایتملری برهز یان محض ومحض هز یان قاله جغنه اصلا شبهه قالمز .

نوع بشرك صورتجه اولدیغی کبی سیرتجه دخی یکدیکریله تخالف وتباینلری بالآخره کمال فضیلت بشریه نقطهٔ غایه سنده اجتماع واتحادلرینی کندی مساعیٔ فیوضات جویانه لرینك مقبولیت الهیه یه تأمین مظهریت درجه سنده کی صافیتلری ثمره سیله حصوله کتورمك حکمت دقیقه وعظیمه سنه مبنی اولدیغی نظر حسن قبوله آلنورایسه بعض اوهام ارباینك کورمك وکوسترمك ایستد .

کلری اوزره انسانلق دنیلان شی انسان کاملك آندن نفرت ایده جکی قدر پرقصور

اولمق و مقصد خلقت عبث عد اولنه جق
قدر مناسبتسز بولنمق شویله طورسون بلکه
انسانلغك حقیقةً درجهٔ فیوضاتنی استحصال
ایدنلرجه برصفای ابدی اولدیغنه ومقصد
خلقتك ایسه حیرتفرمای عقول بشراوله.
جق درجه لرده حکیمانه ومکمل بولنه دیغنه
ذهنلر قناعت کامله ایله قناعت ایدر ۰

بوحکمته واصل او لانلر اوقیانوس
اوزرنده کیده جکی سمتی بیلوب وتعیین ایدوب
خریطه وپوصله سی موجبنجه دومنی طو .
غرولته رق وروزکاریني بولدیره رق پوپا
یلکن کیدن ملاحینه بکزه یوب دها کندی
مزیت انسانیه سنی بیله نظر حکمتنده تعیین
ایتمامش اولنلرایسه اول اوقیانوس اوزرنده
خریطه وپوصله سندن سمت مقصودی

استخراج وتعيين شو يله طورسون سفينه سنده
دومن يله اولمديغنه مبنى بوجالامغى دخى
بحره ميه رك رياح وامواجك ايكى قوت
متضاده سى آره سنده چالقانمقده اولانلره
بكزركه اولكيلره « اوغورلر اولسون »
ديمكده انسان تردد ايده ميه جكى حالده
ايكنجيلره « الله سلامت ويرسون » ديمكه
يله ديلى واره مز . زيرا جناب حق هر
شيده سلامتى برطاقم اسبابه وابسته ايتمشدر .
اوكراهلرك دها بومنوطيتى يله ذهنلرينه
صيغديره مامش اولمرى حال وطورلرندن
مستدلدر .

« تم »

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KÜTÜPHANESİ